

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand · oktober 2018 · jaar 22 · #07

FR · DE · EN

traductions
Übersetzungen
translations

Gemeenteraadsverkiezingen 14 oktober
Alle lijsten van de Rand

Sergio Servellón en Karl Meersman
'We zijn allemaal
passanten'

Frank Deboosere
'We zien wat
automobilisten niet zien'

+ AGENDA

Dimitri Leue
Braempraat

Lieven Annemans

'Ik wil
het geluk
opkrikken'

Bert Bravenboer uit Wemmel werd vorige maand door Rembert Mertens aangeduid om **deketing** voort te zetten.

Blijf weg van de taalstrijd

De Nederlandse toparts Bert Bravenboer pendelt tussen zijn woonplek in Noord-Brabant en Wemmel, waar hij in de week resideert op een boog-scheut van zijn werkplek, het UZ Jette. 'Misschien niet comfortabel, maar voor een fijne baan heb ik veel over.' Bravenboer werkte lang in Nederland als endocrinoloog. Na een omweg via Engeland ging hij aan de slag in het UZ Jette. 'De verschillen zijn soms groot', vertelt de Rotterdammer. 'De gezondheidszorg bijvoorbeeld. In België is die heel klantgericht. Het persoonlijke nummer van de huisarts staat simpelweg in het adressenboekje van de patiënt. Nederlanders krijgen hun huisarts nooit rechtstreeks te pakken. De betrokkenheid is hier groter. Artsen gaan op huisbezoek. Bij specialisten merk je het verschil minder, maar de mogelijkheden zijn wel groter. En dan zijn er nog de cultuurverschillen en het taalgebruik. Meer nog dan het typische accent, is er de woordkeuze, de gezegden, de nomenclatuur.'

GEEN GETOETER

'Wat ik aardig vind, is dat Belgen zo bescheiden zijn. Ze staan niet op de voorgrond luidop te roepen wat ze ervan vinden. Hier wordt gekeken naar de competenties, los van je afkomst en verloopt alles harmonieus. Het is wat geven en nemen. Dat is aangenaam werken.'

Wat was je eerste indruk toen je in de Rand neerstreek? 'Voor Wemmel woonde ik in Halle, waar het Vlaamse karakter van het stadje me opviel, ondanks de toenemende aantrekkingskracht op Franstalige inwijkingen. Daarna verhuisde ik even naar Jette. Heel multicultureel. Een Armeense winkel naast een halal-slager en wat verderop een Turkse kleermaker, dat vind ik charmant. In Wemmel valt mij de deftigheid op, zoals de keurige tuintjes voor de huizen. En eigenlijk ook het behoorlijke percentage Franstaligen

dat er woont. Maar Belgen zijn gezegend met hun meertalige kennis: Nederlands, Frans en vaak ook nog een aardig woordje Engels. Koester het, en blijf weg van de taalstrijd: dat is een boodschap die ik wil meegeven. Het uitstekende scholensysteem en dito ligging, in het hart van Europa, maken van de Belg de ideale burger van Europa.'

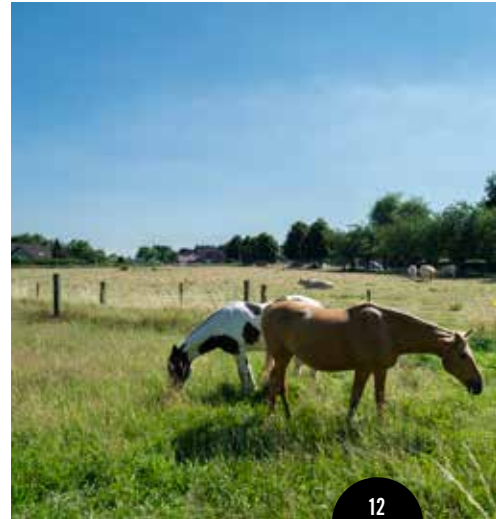
'In Wemmel kan ik vooral genieten van het landelijke karakter en de groene plekjes waar ik na een drukke werkdag kan ontspannen. Het Beverbos is een uitstekend stukje groen om al joggend te onthaasten. Met de fietswegen in de regio is het pover gesteld, zeker richting stad waar koning auto amper rekening met je houdt. Dat is in Nederland anders. Daar is de fiets heilig.'

VULPEN EN MUZIEK

'Ook klassieke muziek, van klassiek tot barok, brengt mij tot rust. En de vulpen, intussen al een jarenlange passie. Een prachtig schrijfinstrument vind ik dat. Mijn collectie bevat honderden exemplaren. Ik kan nog altijd intensief op zoek gaan naar specifieke modellen en volledige reeksen van bepaalde oude types verzamelen. In tijden waarin mensen enkel schrijven via het klavier of digitaal, heb ik nog altijd twee vulpenpen op zak.'

'Mettertijd heb ik in de regio een vriendenkring uitgebouwd, waarmee we vaak uit eten. Kleine, leuke adresjes in Wemmel, maar ook in de stad. Het intense genieten over alle leeftijden heen is overigens een typisch Belgisch gegeven. Het Bourgondische zit er echt wel in.' Tot slot: 'Wat me op sommige plekken opvalt, is de wildbloei van de Japanse duizendknoop. Deze evasieve exoot, die letterlijk zijn zaden afschiet, verwoest de omringende natuurlijke vegetatie. Ook in het Beverbos woekert hij genadeloos. Opletten dus. Als er niet snel wordt ingegrepen, dreigt hij door heel Wemmel heen te groeien.'

TEKST David Bitoune • FOTO Filip Claessens

12
14

AGENDA
OKTOBER
2018

UIT IN DE RAND

Een ander beeld van 'de paterkes'

Een brede kijk

REDACTIE Redaktie toezicht op de inhoud van de krant. Het is de taak van de redactie om te zorgen voor een goede balans tussen de verschillende artikelen en om te zorgen voor een goede leesbaarheid van de krant.

REDACTIE Redaktie toezicht op de inhoud van de krant. Het is de taak van de redactie om te zorgen voor een goede balans tussen de verschillende artikelen en om te zorgen voor een goede leesbaarheid van de krant.

REDACTIE Redaktie toezicht op de inhoud van de krant. Het is de taak van de redactie om te zorgen voor een goede balans tussen de verschillende artikelen en om te zorgen voor een goede leesbaarheid van de krant.

11
12

VERDELING RandKrant oktober wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppeem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

INHOUD

04

10

14

- 06 VANASSETOTZAVENTEM
- 09 MIJNPLEK
- 12 OPVERKENNING
- 13 MIJNGEDACHT
- 14 LEVENSKUNST
- 17 FRANKACHTERNA
- 19 MIDDENIN
- 21 WIEKWEEKDAT
- 22 INTERVIEW
- 26 BOUWERK
- 32 GEMENGDEGEVOELENS

Alle lijsten in de Rand

Het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen kennen we uiteraard nog niet; vast staat wel dat er op een aantal plaatsen heel wat zal veranderen. Zo verdwijnen er een aantal invloedrijke politici en komen er hier en daar nieuwe kartels en burgerpartijen op. Een overzicht van alle lijsten in de Rand.

'Ik wil het geluk opkrikken'

'In een land met meer gelukkige mensen zie je minder geweld en racisme.' Professor Lieven Annemans uit Wemmel doet onderzoek naar geluk en komt tot duidelijke conclusies: te veel tijd verkwanselen op sociale media bevordert het geluk niet. Eenzaamheid ook niet. Geld, anderen helpen, een warm nest dan weer wel.

'We zijn allemaal passanten'

'Hoe groter je empathie, hoe makkelijker je zal kunnen omgaan met de eindigheid van je bestaan.' In het tweede deel van *Levenskunst* gaan we met Sergio Servellón en Karl Meersman op zoek naar wat het leven brengt en hoe dat zo komt. 'Niet een lang leven, maar een leven dat je als waardevol ervaart, is belangrijk.'

COLOFON RandKrant verschijnt maandelijks (niet in januari, juli en augustus) op 98.000 exemplaren. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant. • **Realisatie** vzw 'de Rand' • **Hoofdredacteur** Geert Selleslach • **Eindredacteur** Ingrid Laporte • **Fotografie** Filip Claessens en David Legréve • **Redacteurs** Michaël Bellon, David Bitoune, Milrek Cerny, Bart

Claes, Tina Deneyer, Jens De Smet, Tine De Wilde, Herman Dierickx, Nathalie Dirix, Guido Fonteyn, Patrick Gijssels, Karla Goetvinck, Gerard Hautekeur, Joris Herpol, Joris Hintjens, Tine Maenhout, Ines Minten, Anne Peeters, Tom Serkeyn, Wim Troch, Fatima Ualgasi, Sofie Vandenbergh, Luc Vanheerentals, Lene Van Langenhove en Dirk Volckaerts • **Website** Dorien De Smedt **Redactieadres**

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel, tel 02 767 57 89, e-mail randkrant@derand.be, website www.randkrant.be • **Verantwoordelijke uitgever** Eddy Frans, Agentschap 'de Rand', Witherendreef 1, 3090 Overijse • **Vormgeving** Jansen & Janssen Creative Content, Gent • **Druk** Corelio, Erpe-Mere • RandKrant wordt gedrukt op FSC(®)-gecertificeerd papier – licentienummer: FSC-C004762

Diverse lijsten

Het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen in de Rand kennen we uiteraard nog niet; vast staat wel dat er op een aantal plaatsen heel wat zal veranderen.

TEKST Luc Vanheerentals • FOTO Filip Claessens

Zo verdwijnen er een aantal invloedrijke politici van het toneel, worden er hier en daar nieuwe kartels en burgerpartijen in het leven geroepen, staan in enkele faciliteitengemeenten Franstaligen en Nederlandstaligen voor het eerst op dezelfde lijst. Een exclusief overzicht van alle gemeenten van de Rand.

In **Asse** werd de nieuwe lijst Anders opgericht. Hij krijgt de steun van Open VLD. Naast schepen Rita De Vos (Open VLD) als lijsttrekker prijkt ook Marc Verelst op de lijst. Hij trok in 2012 de SPA-lijst. Burgemeester Koen Van Elsen, die in totaal 14 jaar de sjerp draagt, trekt opnieuw de CD&V-lijst. Opvallend is voorts dat de Lijst Zellik-Relegem dit keer in kartel met VOLK naar de kiezer trekt en de SPA als Iedereen Asse meedoet.

Door de overstap medio 2017 van CD&V-er Jos Crabbé naar Open VLD verloren N-VA, CD&V-DNA en Groen-SPA in **Dilbeek** hun meerderheid. De oppositiepartijen Open VLD en UF maakten hier gebruik van om de belastingen te verlagen. Willy Segers hoopt als N-VA-lijsttrekker zijn burgemeestersjerp te behouden. Lijst van de Burger Open VLD met Luc Deleu als lijsttrekker kon BV Bob Savenberg strikken. Jef Valkeniers stopt met politiek.

In **Grimbergen** is burgemeester Marleen Mertens (CD&V) geen kandidaat meer uit onvrede met de aanduiding van Patrick Vertongen als lijsttrekker. Vraag is of CD&V, Groen en Open VLD nog een coalitie willen vormen vermits er enkele beslissingen met een wisselmeerderheid werden genomen, zoals bij de omzetting eind 2017 van 42 ha woonuitbreidingsgebied tot open ruimte. Ex-Anderlechtmanager Michel Verschueren duwt de Open VLD-lijst.

In **Meise** werd met de steun van Open VLD de lijst LB+ in het leven geroepen met de huidige en gewezen burgemeester Jos Emmerechts en Roger Heyvaert. Als tegenzet stelt ex-burgemeester Marcel Belgrado zich opnieuw kandidaat als lijstduwer voor CD&V. Schepen Paul Van Doorslaer verliet N-VA en komt op met de lijst LEEF. Groen en SPA vormen voor het eerst het kartel Samen Anders. Nieuw is de burgerpartij Pro Meise.

Merchtem moet het na 2018 doen zonder Eddie De Block, die sinds 2000 burgemeester is. Hij wordt als lijsttrekker van Open VLD, die momenteel over een comfortabele meerderheid van 14 op 25 zetels beschikt, opgevolgd door federaal minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Maggie De Block die haar lijst #1785 doopte. Net zoals in Meise werd ook hier een burgerpartij opgericht die zichzelf Pro Merchtem noemt.

In **Machelen** is Jean-Pierre De Groef, die sinds 2000 burgemeester is, opnieuw de lijsttrekker van het kartel SPA-Spirit-Groen. Coalitiepartner CD&V trekt met OCMW-voorzitter Karina Rombauts als lijsttrekker naar de kiezer, N-VA doet dat met Steve Claeys. Ook hier een nieuwe burgerbeweging. Deze luistert naar de naam Machelen-Diegem VB met Bene Baillleul, een lid van het Vlaams Belang, als lijsttrekker.

In **Overijse** vormen Open VLD en Groen kartel met Sven Willekens als lijsttrekker. CD&V verlaat het kartel met Overijse 2002-N-VA en heeft Marcia De Wachter, directeur van de Nationale Bank, op de lijst. Inge Lenseclaes, die in 2017 Dirk Brankaer opvolgde als burgemeester, is lijsttrekker van Overijse2002-N-VA. Met Leefbaar Overijse en

BEWUST kandideren hier zelfs twee nieuwe burgerpartijen. Het Franstalige Plus haalde de vorige gemeenteraadsverkiezingen 7 zetels op 27.

In **Hoeilaart** is het uitkijken of burgemeester en volksvertegenwoordiger Tim Vandenput van Open VLD zijn meerderheid van 12 zetels op 21 kan behouden. Schepen Els Uytterhoeven is geen kandidaat meer. Coalitiepartner Pro Hoeilaart trekt met Pieter Muyltermans als lijsttrekker naar de kiezer, bij N-VA is dat Edouard Van Zuijlen, bij CD&V Patrick Demaerschalk.

In **Tervuren** voert burgemeester en kamerlid Jan Spooren opnieuw de N-VA-lijst aan. Coalitiepartner Groen+ gaat voor het eerst in kartel met SPA naar de kiezer. Bram Peters is lijsttrekker. Bij CD&V is dat Mario Van Rossum. Met Nozizwe Dube, ex-voorzitster van de Vlaamse Jeugdraad, heeft de CD&V een opmerkelijk kandidaat op haar lijst. Oppositiepartij Open VLD vormt opnieuw met GT een kartel dat de naam Open Tervuren kreeg.

In **Vilvoorde** gaat burgemeester Hans Bonte (SPA) voor het burgemeesterschap en verzaakt hij in dat geval aan zijn mandaat in de Kamer. Grootste uitdager wordt de CD&V, met EU-ambtenaar Peter Van Kemseke als lijsttrekker, Celie Dehaene als lijstduwer en de nationale Jong-CD&V-voorzitter Sammy Madhi op de lijst. Jo De Ro is lijsttrekker voor Open VLD, Jan Anciaux voor N-VA. De nieuwe burgerpartij heet hier Voluit respect.

In **Sint-Pieters-Leeuw** is burgemeester Luc Deconinck opnieuw de lijsttrekker voor N-VA. Coalitiepartner CD&V trekt met schepen Bart Keymolen als lijsttrekker naar de kiezer. Ook hier een nieuwe burgerlijst:

DE

VERSCHIEDENE LISTEN

Das Resultat der Gemeinderatswahlen in de Rand kennen wir natürlich noch nicht; fest steht jedoch, dass sich an einigen Orten so manches verändern wird. So treten einige einflussreiche Politiker von der Bühne ab, werden hier und da neue Kartel-

le und Bürgerparteien ins Leben gerufen, stehen in einigen Fazilitätengemeinden Französisch- und Niederländischsprachige erstmals auf derselben Liste. Eine exklusive Übersicht aller Gemeinden aus de Rand können Sie hier lesen.

Gemeentebelangen met charmezanger Bart Anneessens als lijsttrekker. Vraag is of de Présence Francophone (PF), zoals in 2012, opnieuw 8 zetels op een totaal van 32 haalt.

Zaventem zet een stap in het onbekende zonder de boegbeelden Francis Vermeiren en Eric Van Rompuy. Ingrid Holemans, die in 2016 Vermeiren opvolgde als burgemeester, is lijsttrekker voor Open VLD. CD&V stuurt Bart Dewandelaar als lijsttrekker het veld in en heeft ook Farid Dahdouh, tot voor kort nog fractieleider van SPA, op haar lijst. N-VA koestert grote ambities met Erik Rennen. UF haalde in 2012 7 zetels op 31.

In **Beersel** is het uitkijken naar het resultaat van Vlaams minister Ben Weyts die de N-VA-lijst trekt. Hij moet het in de eerste plaats opnemen tegen de CD&V van burgemeester Hugo Vandaele. Open VLD komt tien jaar na de splitsing in twee scheurpartijen terug met één lijst op. In tegenstelling tot een eerdere aankondiging komt Groen toch alleen op en niet in coalitie met de SPA zoals in 2012. Schepen Veerle Leroy trekt de lijst.

FACILITEITENGEMEENTEN

In **Drogenbos** komt schepen Steve Roobaert, die in 2012 verkozen werd op de lijst Drogenbos Plus-LB, met de eigen lijst (G01620) op. Nieuw is ook de kartellijst Ecolo-Groen. Alexis Calmeyn, burgemeester sinds 2007, trekt opnieuw de tweetalige, onafhankelijke lijst Drogenbos Plus-LB. Daarnaast komt er een Franstalige UF-lijst op, bestaande uit de Franstalige partijen DéFi, MR en PS.

In **Kraainem** vormen CD&V, CDH, Open VLD, LBK (ex-MR) en Ecolo-Groen het kartel Lijst van de Burgemeester met burgemeester Dorothée Cardon de Lichtbuer (CDH) als lijsttrekker. Carine Pin (Open VLD) staat op plaats drie, Luc Timmermans (CD&V) op vijf. Gilbert Theunis (CD&V) en Patrick Blyaert (Open VLD) staan twee en drie op de OCMW-lijst. DéFi vormt met MR en onafhankelijken de lijst Union. N-VA dient een eigen lijst in. Daarnaast komt ook de tweetalige burgerbeweging Kraainem-Unie op met Bertrand Waucquez als lijsttrekker.

De Franstalige LB, die in de gemeenteraad van **Linkebeek** 13 van de 15 zetels bezit, splitst op in twee lijsten. Naast Damien Thiéry (MR) komt ook Yves Ghequiere, gesteund door burgemees-

ter Valérie Geeurickx, met een eigen lijst (Link@venir) op. Aan Vlaamse kant stopt Prolink, net als zijn twee raadsleden Eric De Bruycker en Rik Otten. Enkele leden van Prolink vervoegen een tweetalige lijst (Activ') die getrokken wordt door handelaar Mitra De Kempeneer.

In **Sint-Genesius-Rode** trekken de Vlamingen dit keer als Engagement1640 naar de kiezer, met schepen Anne Sobrie als lijsttrekker. Geertrui Windels, die een tweetal jaren terug ontslag nam als schepen, is kandidaat voor het OCMW. De Franstalige partijen komen opnieuw op met de eenheidslijst IC-GB, die momenteel over 17 van de 25 gemeenteraadzetels beschikt. Burgemeester Pierre Rolin is als lijsttrekker kandidaat voor een tweede ambtstermijn.

In **Wemmel** trekt burgemeester Walter Vansteenkiste met LB Wemmel een diverse lijst van onafhankelijken, Open VLD, NV-A en Groen. Ook de twee Franstalige schepenen

Christine Lemmens en Vincent Jonckheere, die in 2013 de burgemeestersvoordracht van Vansteenkiste steunden, prijken op deze lijst. De OCMW-lijst wordt getrokken door huidig OCMW-voorzitter Armand Hermans. De Franstaligen (MR, PS, CDH, Ecolo, DéFi) dienen een eenheidslijst Intérêts Communaux (IC) in met Roger Mertens als lijsttrekker. Schepen Bernard Carpiau is lijsttrekker bij het OCMW. Oud-burgemeester Chris Andries komt op met een eigen lijst Wemmel Plus.

In **Wezembeek-Oppeem** scharen alle Franstalige partijen zich opnieuw achter de eenheidslijst LB-Union met burgemeester Frédéric Petit (MR) als lijsttrekker. LB-Union heeft thans 19 zetels op 23. De Vlamingen komen, net als vorige keer, op met de lijst WOplus met Jan Walraet als lijsttrekker. Anne-Marie Servranckx, OCMW-voorzitster in 2015-16, stapt over van LB-Union naar WOplus, waar ze de tweede plaats krijgt op de lijst voor de OCMW-verkiezingen.

Die mooie Groene Gordel

GROENE GORDEL Toerisme Vlaams-Brabant heeft samen met 22 gemeenten uit de Brabantse Kouters en het Dijleland, en regionale tv-zenders RINGtv en ROBtv, een videoclip gemaakt die de toeristische troeven in de verf zet. Onder meer Tervuren, Asse, Grimbergen, Hoeilaart, Meise, Overijse, Vilvoorde en Wemmel werkten mee. Elk filmpje duurt twee minuten en geeft tips over de mooiste plekjes om te wandelen en te fietsen, de tofste terrasjes, het knapste erfgoed, enzovoort. 'Met deze filmpjes willen we de regio op de toeristische kaart zetten en de mensen in heel het land overtuigen om naar de Groene Gordel te komen, want deze regio heeft heel wat te bieden', zegt gedeputeerde voor Toerisme Monique Swinnen (CD&V). Meer dan 1.500 Vlaams-Brabanders figureerden in de filmpjes. Je kunt ze bekijken op www.youtube.com/user/ToeVlaBra/videos. - TD

Wachten op Bellot

VLAAMSE RAND De burgemeesters die verenigd zijn in het Platform Luchthavenregio Vlaams-Brabant hebben nog maar eens een brief gestuurd naar federaal minister van Mobiliteit Bellot (MR). Enkele maanden geleden besliste een rechter dat Bellot ten laatste op 17 september met alle belanghebbenden een Staten-Generaal over de vliegroutes moet organiseren. Begin september zat er nog steeds geen uitnodiging in hun bus. 'We hopen nog altijd dat er toch een bepaalde vorm van overleg komt', zegt Jo Discart, stafmedewerker van het Platform. 'Het is nu al duidelijk dat we bij de milieueffectenstudie niet zullen worden betrokken. Daarom hebben we het initiatief genomen om zelf een studie te laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor een evenwichtige spreiding van de vluchten. Zo zijn we op technisch vlak goed voorbereid en geïnformeerd eens de studie in opdracht van Bellot er is en kunnen we gepast reageren.' - TD

Groen en een open kerk

DILBEEK Het buurtcomité Itterbeek Dorp heeft bij het gemeentebestuur een dossier ingediend voor de langverwachte herinrichting van de dorpskern. In de plannen, die opgemaakt werden samen met architectenbureau Ark Studio, wordt de dorpskern van de Dilbeekse deelgemeente volledig autovrij en ruimen de kasseien plaats voor gras en bomen. En nog opvallender: Ark Studio wil de zijbeuk van de kerk aan de rechterkant afbreken en het gebouw deels open maken. 'Het centrum moet een groene oase worden', klinkt het bij Ark Studio. 'Dat lijkt radicaal, maar toch is er veel vraag naar. In Itterbeek is er qua commerciële activiteit enkel een apotheek en een café. Een autovrij centrum zou een verademing zijn voor veel inwoners.' De plaatselijke apotheker denkt daar alvast anders over. De Itterbeekse parochianen zijn ook niet meteen laaiend enthousiast over de plannen voor een open kerk. De gemeente Dilbeek sust en zegt dat er nog niets beslist is. - TD

Model NL

BRUSSEL Dit najaar organiseert het Brusselse Huis van het Nederlands 'Model NL', een stadsforum over het Nederlands in Brussel. 'We zoomen in op het Nederlands in de meertalige omgeving die Brussel is', vertelt projectleider Esther Ske-rath. 'Model NL zal zich concentreren op een aantal focusthema's. De perceptie van het Nederlands bijvoorbeeld. Bij veel mensen leeft de idee dat in Brussel niemand nog Nederlands spreekt, terwijl er heel wat elementen zijn die dat tegen spreken. We bekijken ook hoe het zit met de relatie tussen de kennis van het Nederlands en werk vinden in Brussel, en hoe het Nederlandstalige vrijetijdsnetwerk de laatste jaren aan populariteit heeft gewonnen. Bedoeling is eigenlijk om een soort foto van het Nederlands in Brussel te maken. De meningen van experts is belangrijk, maar natuurlijk ook die van het publiek. Daarom houden we in november en december een aantal publieke debatten waarin we die twee groepen samenbrengen. Op 25 oktober organiseren we een grote doe-dag waarop we 1.000 Brusselaars mobiliseren om bij meer dan 50 Nederlandstalige vrijetijdsorganisaties een workshop te volgen.' - TD

 www.huisvanhetnederlandsbrussel.be

Natuur rijmen met verstedelijking

ZONIENWOUDE Experts uit binnen- en buitenland hebben onlangs de koppen bij mekaar gestoken over de grootste uitdaging waar het Zoniënwood de komende jaren voor staat: natuur rijmen met verstedelijking. 'Het Zoniënwood is doorkruist en omringd door snelwegen en de hele omgeving is bebouwd', legt Jo Decoster van Horizon+ uit, een project dat werkt rond het versterken van de open ruimte van het Zoniënwood. 'De druk op dit unieke stuk natuur is enorm. Daarom is er dringend nood aan een gemeenschappelijke visie en maatregelen om de ontwikkeling van het bos én die van de bebouwde omgeving errond duurzamer te maken. Het huidige systeem blokkeert. Elke dag staan er in en rond het Zoniënwood lange files. Er is veel te weinig ruimte voor fietsers en voetgangers. De manier waarop we hier met de mobiliteit omgaan moet worden herdacht. In Nederland en Frankrijk zijn er prachtige voorbeelden van hoe dat op een duurzame manier kan. Gelukkig zijn de geesten ook hier aan het rijpen. De drie beheerders van het Zoniënwood, Vlaanderen, het Brussels Gewest en Wallonië, hebben sinds een aantal jaren een gemeenschappelijke beheersvisie rond het woud zelf. Dat heeft voor een totaal nieuwe dynamiek gezorgd. Nu moeten we nog komen tot een gelijkaardige aanpak wat betreft mobiliteit en ruimtelijke ordening.' - TD

De gemeente **Merxtem** installeert camera's aan de Campus Nieuwstraat, Campus Gasthuisstraat, het station, de parking aan het kerkhof en rond het sportcomplex Dooren. Kostprijs: 38.500 euro. • Vlaams-Brabant heeft zijn eerste blotevoetenpad. Het ligt in de Plantentuin van **Meise**. • Dankzij twee nieuwe erfpachtovereenkomsten en een aankoop krijgen verschillende jeugdverenigingen uit **Dilbeek** voor een langere tijd zekerheid over het gebruik van hun lokalen en terreinen. • De luchthaven van **Zaventem** bindt de strijd aan tegen drones. Het plaatste twintig borden om duidelijk te maken dat je er niet met een drone mag vliegen. Belgocontrol telde dit jaar al zes incidenten met drones. • De Vlaamse overheid overweegt een belang van 36% te kopen in Brussels Airport in **Zaventem**. Het gaat om het aandeel dat de Australische investeringsgroep Macquarie verkoopt. Het aandeel zou 1,5 miljard tot 2 miljard euro waard zijn. • Begin september lokte de zesde editie van het Gordelfestival zowat 28.000 mensen naar de Vlaamse Rand. • In **Zaventem** neemt de lokale politie twee elektrische voertuigen in gebruik, een primeur voor ons land. • In onze regio staan vijf bruggen onder extra toezicht van het Agentschap Wegen en Verkeer. Ze kampen met betonrot, versleten kabels, vochtproblemen en verzakkingen. Het gaat om de burg aan oprit 2 naar de E411 in **Overijse**, de brug over de Ring in **Sint-Stevens-Woluwe**, de brug aan de Hector Henneulaan in **Zaventem** en de brug voor de oprit naar de Ring in **Zaventem**. • De Drasop-brug in **Buizingen**, die deze zomer beschadigd raakte bij een ongeval met een brandende vrachtwagen, is dicht voor het verkeer. Het Agentschap Wegen en Verkeer onderzoekt wat er met die brug moet gebeuren. • De tweede fase van de grootschalige werken aan

het Woluwedal in **Sint-Stevens-Woluwe** start ten vroegste in maart volgend jaar. • **Grimbergen** en **Vilvoorde** geven een negatief advies over de komst van een distributiecentrum van 14 ha met 86 laad- en loskades langs het zeekanaal Brussel-Schelde. Minister van Omgeving Joke Schauvliege (CD&V) besliste midden september om geen vergunning te geven. • In **Scheddaal** is een aannemer begonnen met de omvorming van de voormalige brouwerij Eylenbosch tot een wooncomplex met 55 appartementen, 2.000 m² commerciële ruimte en een ondergrondse parking van 60 plaatsen. • Bij de gemeenteraadsverkiezingen op 14 oktober zullen 6.300 niet-Belgen hun stem uitbrengen in Halle-**Vilvoorde**. Dat is slechts 12% van de zowat 51.000 niet-Belgen in onze regio. In Vilvoorde hebben zich de meeste niet-Belgen geregistreerd, gevolgd door **Kraainem** en **Overijse**. • Omdat er te veel mensen over de losliggende kasseien struikelden, laat de gemeente **Wemmel** de Markt heraanleggen. Kostprijs: 325.000 euro. • Het aantal inbraken in woningen in de politiezone Kapelle-op-den-Bos-Londerzeel-**Meise** is sterk gedaald. In 2016 telde de zone 230 inbraken in woningen, vorig jaar 140, een daling van één derde op een jaar tijd. Vooral in Meise daalt het aantal inbraken sterk (- 41%). • **Asse** geeft een negatief advies voor de plaatsing van een nieuwe zendinstallatie van Proximus aan de Noorderlaan in **Zellik**. • De pleintjes aan de Koensborre en het kerkplein in **Assenter-Heide** zijn heringericht, met oog voor de zwakke weggebruiker. • De werken voor de bouw van de Drie Fonteinbrug over het kanaal Brussel-Charleroi in **Sint-Pieters-Leeuw** zijn begonnen. De brug, die in 2021 in gebruik zal worden genomen kost 16 miljoen euro. Ze overspant 78 meter, zal bijna 12 meter breed zijn en op zijn hoogste punt 13 meter hoog. • Anderhalf jaar was het vloeken en aanschuiven voor automobilisten die dagelijks op de Tervurenlaan in **Tervuren** rijden; nu is de drukke weg weer open. • **Grimbergen** dient een beschermingsaanvraag in voor de vakwerkschuur naast de Tommenmolen. • De eerste steen van de nieuwbouw van basisschool De Springveer op de Gemeenveldsite in **Beersel** is gelegd. De Springveer is de laatste van 165 Vlaamse scholen die wordt gebouwd met subsidies van het Scholen van Morgenproject. De bouw zal vijftien maanden duren. • JH

VLAAMSE RAND De 'betontoestand' in de Vlaamse Rand is nog dramatischer dan elders in Vlaanderen. Tot die conclusie komt Natuurpunt naar aanleiding van hun *Betonrapport*. 'Op basis van cijfers van de Vlaamse overheid keken we naar vijf verschillende indicatoren om na te gaan hoe 'groen' de gemeenten nog zijn', legt Frederik Mollen van Natuurpunt uit. 'Twee criteria zijn het ruimtebeslag en de verhardingsgraad. Het eerste duidt op de ruimte die wordt ingenomen om te wonen, te werken, ons te verplaatsen, en zo meer. Het tweede duidt op effectieve bebouwing.' Globaal gezien scoort de Vlaamse Rand een stuk slechter dan het Vlaamse gemiddelde. Het ruimtebeslag in Vlaanderen bedraagt volgens het rapport gemiddeld 33%, in de Vlaamse Rand is dat 47% procent. Ook qua verhardingsgraad doet de Vlaamse Rand (19%) het minder goed dan het Vlaamse gemiddelde (14%). Drogenbos scoort zowel qua verhardingsgraad (53%) als ruimtebeslag (84%)

het slechtst in de Vlaamse Rand en zelfs in heel Vlaanderen. Merchtem is met een verhardingsgraad van 12% en een ruimtebeslag van 29% de beste leerling van de klas in de Vlaamse Rand. 'Een andere belangrijke indicator is de betonsnelheid, het tempo waartegen de open ruimte verdwijnt', zegt Mollen. 'Die ligt in de Vlaamse Rand het hoogst in Dilbeek (324 m² per dag), het laagst in Machelen (7 m² per dag). De afgelopen tien jaar lag de betonsnelheid in de Vlaamse Rand lager dan gemiddeld in Vlaanderen. Dat komt omdat de Rand al sterk is volgebouwd en het aantal bouwgronden beperkt is. Toch verdwijnt er in de Vlaamse Rand nog altijd 2.747 m² per dag open ruimte, wat neerkomt op 1 hectare elke vier dagen. Dat is nog altijd zeer veel. We nemen ook per inwoner almaar meer ruimte in. In de Vlaamse Rand is dat gelukkig wel gestabiliseerd de laatste jaren, maar ook hier zijn een betonstop en verdichting dringend nodig.' • TD

De fee vertelt

KRAAINEM/SINT-GENESIUS-RODE Ter gelegenheid van de Week van het Nederlands nodigt vzw 'de Rand' op 10 oktober vertelfee Joke Van Himbeek uit naar de Vlaamse Rand. In de namiddag vertelt ze in gemeenschapscentrum de Lijsterbes in Kraainem verhalen op maat van gezinnen, 's avonds trekt ze naar de bibliotheek in Sint-Genesius-Rode. 'De verhalen en sprookjes die ik vertel zijn universeel. Sommige komen uit het Midden-Oosten en Afrika, andere hebben een Vlaamse touch', legt Van Himbeek uit. 'De manier waarop ik vertel is afgestemd op volwassenen en kinderen die Nederlands leren. De woordenschat is eenvoudig, het verteltempo trager. Zo is iedereen mee en kunnen jong en oud zich laten meeslepen door de verhalen.' - TD

i Joke Van Himbeek komt vertellen op woensdag 10 oktober om 14 uur in GC de Lijsterbes in Kraainem en om 19.30 uur in de bibliotheek van Sint-Genesius-Rode. Meer info op www.de7ster.be, www.delijsterbes.be en www.deboesdaalhoeve.be.

50° 55' N
4° 26' E

Het Hanssenspark is een groene long vlakbij het station van Vilvoorde. Voor Sandra Crabbé is het een plek waar ze graag vertoeft tijdens haar lunchpauze. 'In dit park voel ik me al meer dan veertig jaar thuis.'

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Een warm gevoel krijgt Sandra Crabbé van het Hanssenspark. Dat heeft vooral te maken met de talrijke mooie momenten die ze er als jong meisje met haar oma beleefde. Bijna elke dag doorkruisten ze het park, op weg naar school of naar huis.

FRISSE LUCHT VOOR HET STADSMEISJE

Crabbé herinnert zich nog hoe ze als kind kon genieten om in het park, samen met haar grootmoeder, brood aan de eendjes te geven. Haar ogen verraden dat haar oma een cruciale rol in haar leven heeft gespeeld. 'Ik ben grotendeels door mijn grootmoeder opgevoed. Ze woonde in een appartement vlakbij het park. Ze wist hoe belangrijk het voor een kind is om groen en ruimte om zich heen te hebben. We trokken dan ook regelmatig naar het park. Om wat frisse lucht op te doen en andere mensen te ontmoeten, of om wat te spelen in de speeltuin. In mijn kinderjaren bevond er zich een melkhuisje in het park. Daar dronken we af en toe iets. Bijzondere momenten waren dat. Des te meer omdat mijn oma

het niet breed had. Hetzelfde gold voor mijn ouders. Hoewel ik als kind nooit iets tekort heb gehad, was ik me er goed van bewust dat het voor hen niet eenvoudig was om rond te komen. Ik heb het echter nooit als een beperking ervaren. Integendeel, het heeft me vooral geleerd elk stukje luxe te waarderen.'

ER ZIJN VOOR DE ANDERE

Ze vertelt dat het haar opvalt dat mensen vroeger makkelijker een praatje met elkaar maakten. Iedereen kende iedereen die in de buurt van het park woonde. Ze vindt het jammer dat dit niet meer zo is, maar ze voegt eraan toe: 'Dit voorjaar vond er een foodtruckfestival plaats in het Hanssenspark. Dat was een gelegenheid om het park een nieuwe bestemming te geven en het als ontmoetingsplaats op te waarderen. Tegelijkertijd vind ik het belangrijk dat de link met het verleden bewaard blijft. Ik denk aan de treurwilg die al vele jaren gedeeltelijk in de vijver ligt. Ik hoop dat daar niet aan geraakt wordt. Die boom is zo typisch voor dit park dat je daar best niet aan tornt.' Of ze nog met haar oma naar het park trekt om er te wandelen? 'Mijn oma is vandaag 95 jaar. Naar het park gaan, lukt niet meer. Maar ze slaagt er nog wel in om elke dag een warme maaltijd voor zichzelf klaar te maken. Schitterend toch? Ze heeft geen gemakkelijk leven gehad. Toch is het haar telkens gelukt om moeilijke periodes door te komen. Dat inspireert me. Wist je dat ik vandaag nog steeds dingen van haar leer? Ik mag er niet aan denken dat ze er op een dag niet meer zal zijn. Ik probeer er dan ook niet bij stil te staan en haar vooral te laten weten dat ik en mijn gezin er voor haar zijn. Er zijn voor de andere, het is een van de belangrijkste waarden die ze mij heeft meegegeven.'

Geluksprofessor Lieven Annemans

‘Ik wil het **geluk opkrikken**’

Vijf jaar geleden kwam hoogleraar gezondheidseconomie Lieven Annemans op het spoor van het geluksonderzoek. ‘Geluk is iets anders dan plezier maken. Het is veel standvastiger.’

TEKST Ines Minten • FOTO Filip Claessens

Annemans studeerde lichamelijke opvoeding, bedrijfseconomie en handelsingenieur. ‘Pas toen ik een boek las van een Engelse gezondheidseconoom viel alles in de plooi: dát wou ik doen. Begin jaren 90 was gezondheidseconomie nog heel nieuw. Intussen is het een discipline die veel belangrijker en bekender is geworden, hoewel ik nog af en toe moet uitleggen wat ik nu precies doe.’

EVENWICHT

Hoeveel mogen geneesmiddelen kosten? Op welke manier betalen we artsen en andere zorgverleners? Hoeveel betaal je voor een doktersbezoek? Allemaal vragen waar Annemans mee bezig is. ‘Vaak komt het neer op een goed evenwicht vinden. Neem de prijs van de gezondheidszorg. Als ze niets kost, zien sommige mensen er de waarde niet van in. Kost ze te veel, dan kan niet iedereen ze betalen.’ 7% van de Belgen stelt noodzakelijke zorg uit omdat die te duur is. ‘Dat zijn 800.000 Belgen. Noem het gerust een maatschappelijk

probleem. Ik hou me met dit soort onderzoek bezig omdat ik goede gezondheidszorg een mensenrecht vind. Zelfs als je minder altruïstisch bent, moet je inzien dat een onrechtvaardige toegang tot gezondheidszorg nefast is voor de samenleving. Een patiënt die zijn medicatie tegen hoge bloeddruk niet neemt omdat hij die niet kan betalen, heeft later meer kans op hartziekten, en dat weegt veel meer door op het systeem. Uiteindelijk keert het zich dus tegen iedereen.’

VOLHOUDEN

Onderzoek louter voor de academische eer is voor Annemans niet weggelegd. ‘Mijn onderzoek moet relevant zijn voor het beleid en resulteren in beleidsadvies.’ Maar wegen op beleid en politiek is een werk van lange adem. ‘Je moet jaren op dezelfde nagel kloppen en het gaat altijd trager dan je hoopt, maar ik ben er positief over. Ik hamer er al meer dan vijftien jaar op dat er meer aandacht en middelen naar preventie moeten gaan. Dat begint stilaan zijn vruchten af te werpen. Je merkt dat beleidsmakers veel meer begaan zijn met het belang van meer bewegen en gezonde voeding dan vroeger. Het dringt ook door tot meer beleidsdomeinen dan alleen ‘gezondheid’. Het is evengoed een verantwoordelijkheid voor de ministers van Werk, Onderwijs, Sport, enzovoort. Vroeger was ik ongeduldig: iedereen zag toch dat het in ieders belang was en dat we er iets konden aan doen. Waarom gebeurde dat dan niet? Nu begrijp ik beter hoe die mechanismen werken en kan ik er ook

beter mee om. Je mag je niet laten afschrikken door tegenwerking en traagheid, of door pessimistische of cynische mensen.’

GELUK IS NIET SAAI

Vijf jaar geleden raakte Annemans gefascineerd door geluksonderzoek. ‘In de gezondheidseconomie doen we vaak kosten-batenanalyses. Hoeveel kost een bepaalde behandeling en hoeveel gezondheidswinst levert ze op? Een behandeling die erg duur is, maar de patiënt veel extra levenskwaliteit en levensverwachting kan geven, is haar geld waard.’ Wie het over levenskwaliteit heeft, schurkt dicht tegen het domein van geluk aan. ‘Veel mensen denken dat geluk hetzelfde is als plezier. Maar geluk is standvastiger. Het betekent een goede levenskwaliteit hebben, je goed in je vel voelen. Anderen vinden dat je om geluk te kennen ook door diepe dalen moet. Ook daar ben ik het niet mee eens. Iemand die gelukkig is, kent minder grote schommelingen. Hij of zij ervaart weinig negatieve emoties zoals boosheid, angst of jaloezie. Dat maakt geluk daarom nog niet saai, hè, integendeel!’ lacht hij. Twee jaar geleden zette Annemans zijn onderzoek naar geluk op. ‘Begin dit jaar hebben we 3.800 Belgen ondervraagd over alle facetten van geluk. De resultaten zijn we nu aan het analyseren. Mijn uiteindelijke doel is om het gemiddelde geluk van de Belg op te krikken.’

KWAKKELEND BELGISCH GELUK

Op een schaal van 0 (heel ongelukkig) tot 10 (perfect gelukkig) scoren de Belgen gemiddeld 6,6. Geslaagd, maar geen onderscheiding. ‘Geen schitterend resultaat, nee. Zeker als je bedenkt dat meer dan een vierde van de Belgen minder dan 5 scoort, en dus écht niet gelukkig is.’ Annemans is ervan overtuigd dat dat gemiddelde omhoog kan. Daarom zoeken hij en zijn medewerkers nu uit wat de doorslaggevende factoren voor geluk zijn. Er staat immers meer op het spel dan het welbevinden van individuen alleen. ‘In landen met gemiddeld gelukkiger mensen zie je minder geweld, criminaliteit, ruzie, racisme en pesterijen.’ Wie zich gelukkig voelt, heeft meer vertrouwen in de medemens. Of wie meer vertrouwen heeft in de medemens, voelt zich gelukkiger. Hoe dan ook: de uitkomst is positief.

FR

‘PLUS DE BONHEUR’

‘Le bonheur n’est pas la même chose qu’avoir du plaisir ou s’amuser. C’est quelque chose de beaucoup plus profond’, dit Lieven Annemans, professeur en économie de la santé. ‘Le bonheur signifie avoir une qualité de vie, se sentir bien dans sa peau.’ Les Belges marquent en moyenne 6,6 sur 10 sur l’échelle du bonheur. ‘Pas un résultat brillant, surtout lorsque l’on songe que plus d’un quart des Belges se

situent à moins que 5 sur 10 et ne sont donc pas heureux du tout.’ Annemans veut améliorer ce résultat. Il analyse avec ses collaborateurs les facteurs prépondérants qui rendent heureux. Cela touche bien plus qu’un sentiment de bien-être individuel. ‘Dans les pays où les gens sont en moyenne plus heureux, les taux de violence, de criminalité, de disputes, de racisme et de harcèlements sont moins élevés.’

WARMTE EN VERTROUWEN

Maart volgend jaar wil Annemans zijn onderzoek afronden, maar de eerste resultaten zijn binnen. Te veel tijd verkwanselen op sociale media blijkt niet bevorderlijk. Mensen met een laag inkomen zijn gemiddeld minder gelukkig. 'Maar er is ook een bovengrens', benadrukt hij. 'Vanaf een bepaald niveau maakt een hoger inkomen je niet meer gelukkiger. Dat lijkt me een goede reden om de inkomensongelijkheid eens deftig aan te pakken.' Voor jezelf zorgen is belangrijk, maar voor anderen zorgen minstens evenveel. 'Wie vrijwilligerswerk doet of zich op een andere

'Wie zich gelukkig voelt, heeft meer vertrouwen in de medemens.'

manier inzet voor anderen, scoort meestal hoger op de geluksschaal.' Je maakt een ander blij, maar ook jezelf. Dubbele winst.

Ook eenzaamheid blijkt cruciaal. Wie aan geeft zich soms tot altijd eenzaam te voelen, heeft vier keer zoveel kans om ongelukkig te zijn. 'Dus moet je uitzoeken waarom mensen eenzaam zijn en wat je eraan kunt doen. Vaak heeft het te maken met geen of een slechte intieme relatie hebben. En dan zie je dat een slechte relatie vaak nog erger is dan helemaal geen.' Hoe zelfstandiger je beslissingen kunt nemen, hoe meer warmte je ondervindt van andere mensen en hoe bekwaam je je voelt in wat je elke dag doet, hoe minder kans op eenzaamheid.

'De recentste resultaten draaien rond opvoeding en onderwijs. Wie is opgegroeid in een warme omgeving en altijd veel vertrouwen heeft gekregen van zijn ouders en leerkrachten voelt zich doorgaans gelukkiger. Zulke vaststellingen leiden rechtstreeks tot beleidsadviezen: het welbevinden van kinderen op school en in het gezin is doorslaggevend voor een grotere kans op een gelukkig leven.

GEEN OBSESSIE

Nu we toch bij de bron zitten: hoe werkt Lieven Annemans aan zijn eigen geluk? 'Om te beginnen probeer ik er vooral niet te bewust aan te werken.' Blijkbaar werkt obsessief met je gelukswens bezig zijn contraproductief.

'In een land met meer gelukkige mensen zie je minder geweld en racisme.'

Wel kun je sleutelen aan de factoren die je ontevreden maken. 'Ik beseft dat dat gemakkelijk gezegd is. Heb je een laag inkomen? Zorg dan dat je meer verdient... Zo eenvoudig is het niet. Maar als je je slecht voelt in je werksituatie, kan een andere baan misschien wél helpen. Als je relatie scheef zit, kun je proberen daar iets aan te doen.'

Hijzelf blijkt een behoorlijk tevreden man. 'Ik heb een goede relatie, een goede gezondheid, een goed inkomen en werk waarin ik me volledig kan uitleven. Dat speelt allemaal mee. En ik doe geregeld aan sport en meditatie. Ook dat helpt. Vroeger kon ik me enorm opwinden als iemand een onwaarheid vertelde of een van mijn voorstellen de grond in boorde. Nu laat ik me door zulke dingen veel minder uit het lood slaan. Gewoon aan de weg blijven timmeren, denk ik nu. Dat ik dat kan, heeft met meditatie te maken. Het traint je brein.'

Annemans probeert twee keer per week te fitnessen en twee keer te fietsen. 'Ik ben

bij een wielclub in Meise. Aan fietsen hangt ook een sociale component: evenzeer belangrijk voor je geluk. Ik denk dat ik mijn werk minder goed zou aankunnen als ik minder sportte. Het is trouwens aangetoond dat meer bewegen goed is voor de hersenactiviteit; het stimuleert de verbindingen tussen de verschillende delen van je hersenen.'

En dan is er nog de muziek. 'Muziek is mijn tweede grote liefde. Ik heb ze lang naar de achtergrond verschoven wegens te veel werk, maar enkele jaren geleden ben ik aan de pop- en jazzacademie in Grimbergen begonnen om mijn zang en pianospel bij te schaven. Zingen is fantastisch. Mijn stem is altijd mijn voornaamste instrument geweest, maar als je dan les krijgt van een professional, zie je jezelf ineens nog serieus evolueren. Echt tof.' Elke dag piano spelen, zit er doorgaans niet in. 'Ik oefen een drietal keer per week een half uurtje. Ik heb de indruk dat het een blijvend positief effect heeft, misschien wel hetzelfde als meditatie.'

Een natuurlijke paardenweide

Paardeneigenaars liggen al enige tijd onder vuur omdat ze verantwoordelijk zijn voor de 'verpaarding' van Vlaanderen. Maar wat betekent dat vreemde woord precies? En: kunnen we er iets aan doen?

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

De smakeloze omheiningen zijn dikwijls een doorn in het oog, maar ook het probleem van overbemesting en pesticidengebruik vinden geen genade bij heel wat beleids- en milieumensen. Het moet gezegd, ze hebben een punt. De gemiddelde ecologische kwaliteit van een Vlaamse paardenweide is heel slecht. De weiden krijgen veel meststoffen toegediend opdat het gras goed zou groeien. Het pesticidengebruik is dikwijls intens. Paardeneigenaars hebben liever een soortenarme weide met veel mals gras en niet te veel 'onkruid'. Dat betekent monotone weiden zonder bloemen. En dus: geen eten voor bijen, vlinders en andere insecten. Tel daar de restproducten van

ontwormingsmiddelen bij die met de paardenmest in de bodem terechtkomen en je snapt dat het plaatje er niet zo goed uitziet.

MINDER MEST

Kan het anders? Ja. Dat kan je zien op een alternatief beheerde paardenweide in Beigem. Daar laat Martine al heel wat jaren haar twee paarden grazen op een kleinschalig weidcomplex van minder dan een hectare, te midden van vele wilde bloemen, vlinders, bijen en ander natuurlijk fraais. 'Meer dan twintig jaar geleden begon ik met het klassieke beheer van zo'n weide. Ik gebruikte samengestelde kunstmest (stikstof, fosfor, kalium). Tussen 2013 en 2016 was er af en toe een gift van kalkcyanamide, zoals gangbaar is voor paardenweiden. Het wordt in paardenmiddelen aangeraden als een interessante stikstofmeststof met kalk. Bovendien is het een efficiënte onkruidbestrijder en kan je er het voor paarden giftige jacobskruiskruid mee onder de knoet houden. Maar gaandeweg zag ik in dat dit toch een redelijk giftig product is. Ik had er last van als ik het op de weide strooide. Bovendien is één van de paarden gevoelig voor kolieken op een te voedselrijke weide, een klassiek probleem.

Beide aspecten lagen aan de basis om het product niet meer te gebruiken waardoor de weiden 'verarmden' en ik geen aanslag pleegde op mijn gezondheid.'

MEER DIVERSITEIT

Martine probeert nu zoveel mogelijk volgens ecologische principes te werken. Dat geeft goede resultaten voor weide en paard. 'Paardenmest voer ik af naar een boer uit de buurt, waardoor de bodem verder verschaalt. Tot mijn verbazing veranderde de vegetatie op drie jaar tijd drastisch van soortensamenstelling. Er kwamen veel bloemplanten in de weide en minder grassen. Die veranderen eveneens. De soorten die zware bemesting verdragen, gingen eruit en de 'fijnproevers' kwamen in de plaats. De paarden voelen zich beter dan ooit.'

Zoals bekend hebben paarden latrines op de graslanden waar ze dagelijks hun mest deponeren. Daar groeien nogal eens netels, distels en harde grassen. 'Die plekken maai ik een drietal keer per jaar, waardoor de mest zich daar niet ophoopt. Veel vogels doen zich te goed aan de zaden die erin zitten en aan de vele insecten die er op afkomen. Zo wordt de mest opengekrabd en kan die tijdens de winter op een beperkte oppervlakte composteren.'

CONTRAST

‘Twee keer per jaar moet ik de dieren ontwormen met verschillende producten die ik afwissel, aangevuld met olijfolie en knoflook. Dat brengt wat gif in de bodem, maar ik probeer het zoveel mogelijk te beperken.’ Sommige paardenliefhebbers ontwormen zelfs enkel met olijfolie en knoflook, zonder giftige producten. De paarden staan veel buiten en worden regelmatig bereden. Als je je een idee wil vormen hoe een natuurlijke weide zich verhoudt tot een klassiek beheerde koeienweide dan draai je in Beigem gewoon honderdtachtig graden om en zie je de Blonde d’Aquitaine-koeien grazen. Je kunt deze wonderse wereld bekijken vanaf het veldwegeltje dat de Grote Heirbaan verbindt met Ten Doorn. Respecteer wel het openbaar karakter van die weg, eigendom en privacy van alle omwonenden. Je kunt van de gelegenheid gebruikmaken om te wandelen in het nabijgelegen Lintbos, dat is altijd een aanrader.

i Begin juni 2019 organiseert RandKrant een geleid bezoek ter plaatse, met een korte wandeling in de buurt. We houden je op de hoogte.

Tom Serkeyn is journalist bij RINGtv en violist bij de Vilvoordse muziekgroep Zakdoek. Hij is geboren in Brussel en woont in Peutie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Fatima Ualgasi, Joris Hintjens, en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

Kiespijn

De gepatenteerde knorpot Hugo Camps gaf de kiezer onlangs de ‘incivieke’ raad op 14 oktober thuis te blijven. In een pittige column in De Morgen schreef hij dat de lokale democratie in moreel verval is. ‘Seksfeestjes, maffiatoestanden, administratieve oplichterij, is er nog iets dat deugt aan mandatarissen en burgemeesters?’

Is het werkelijk allemaal zo erg gesteld? Natuurlijk zijn er de voorbije zes jaren zaken gebeurd die niet door de beugel kunnen: gesjoemel, machtsmisbruik, geldverkwisting, moddergevechten, intimidatie en manipulatie en misschien was er hier of daar wel een burgemeester of schepen die zijn of haar handjes niet kon thuishouden, maar zeggen dat alle politici tuig zijn, is wel erg kort door de bocht.

Was het vroeger allemaal zoveel beter? Ik geloof het niet. Er waren toen vast en zeker burgervaders die wisten wat goed bestuur was maar zeker tot voor de gemeentefusies van de jaren 60 en 70 van vorige eeuw konden plaatselijke potentiaatjes hun baronnetjes ongehinderd en ongestraft besturen als verlichte despoten. Stel je voor, het arrondissement Halle-Vilvoorde telt nu 35 gemeenten, toen ruim 100. Wie had daar wat op, wat werd er toen niet allemaal onder de mat geveegd?

Beroepshalve kom ik al meer dan twintig jaar in contact met burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsleden van alle kleuren, maten en gewichten. Niemand is onfeilbaar, behalve de paus, maar ik ben er rotsvast van overtuigd dat daar heel wat mensen tussen zitten die oprecht begaan zijn met hun gemeente en hun inwoners.

Natuurlijk moet je een gezonde dosis ambitie, een behoorlijk positief zelfbeeld en een

olifantenvel hebben om in de politiek te stappen, op welk niveau dan ook. Aan mij is het alvast niet besteed om een mandaat te bekleden. Ik heb tal van eigenschappen, maar de drie bovenvermelde bezit ik in veel te geringe mate. Zelfs voor het loon van burgemeester of schepen doe ik niet aan zelfkastijding. Die basiswedden zijn geen geheim, iedereen kan ze raadplegen op www.lokaalbestuur.vlaanderen.be. Die verloningen zijn mooi meegenomen denk je nu misschien, maar voor die bedragen laat ik me geen zes jaar lang op de kop zitten. Ik ben niet bereid om gedurende 72 maanden naar het geëmmert te luisteren van mensen waar je toch nooit iets goeds voor kan doen. Ik offer mijn privéleven niet op om van vergadering naar meeting te jakkeren om dan op het einde van de rit nog eens als zakkenvuller bij het grof huisvuil te worden gezet. Waar die lokale bestuurders dan hun genoegdoening uit halen, is me soms een raadsel.

Maar sorry Hugo, tot nader order is er stemplicht en kwijt ik me gedwee van mijn civiele plicht anders moet ik mij verantwoorden bij de vrederechter. En zelfs als de stemplicht ooit wordt afgeschaft, zal ik nog gaan kiezen, ondanks alles zijn er die mijn stem verdienen.

Mijn zoon mag op 14 oktober voor de eerste keer naar de stembus. Hij kijkt ernaar uit. Afkeer van, maar ook belangstelling voor politiek zijn van alle tijden en alle leeftijden. Hij heeft me ook ingefluisterd voor wie hij zal kiezen en ik heb goedkeurend geknikt. Nu moet hij in het stemhokje alleen nog doen wat hij zegt, maar daar heb ik vertrouwen in, hij is tenslotte geen ‘politieker’. Oei, daar gaan we weer...

TEKST Tom Serkeyn • FOTO Filip Claessens

‘We zijn allemaal passanten’

Een museumdirecteur en een cartoonist. Wat geeft dat als je ze samen rond de tafel zet? Alvast een gesprek waar twee mensen met een vrijgevochten geest naar zichzelf en de wereld kijken.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO David Legrève

Hoe zijn jullie kunnen worden wie jullie vandaag zijn?

Servellón: ‘Op mijn visitekaartje staat Directeur van het FeliXart Museum in Drogenbos, maar van opleiding ben ik kunstschilder. Een keuze die voor de hand lag. Als kleine jongen kon ik uren naar de covers van Europese stripverhalen kijken. Toen ik later als jongen van acht jaar tijdens een bezoek aan het Louvre schilderijen zag waarop bloedige strijdtafereelen uitgebeeld werden, was ik daar helemaal ondersteboven van. Het was alsof ze naar me schreeuwden: *Kijk, oorlog is van alle tijden*. Je mag niet vergeten dat ik op dat moment als jonge jongen uit El Salvador de gruwel van de burgeroorlog in mijn land had meegemaakt. De kracht van het beeld en het besef dat je je via beelden kan uitdrukken, had al op jonge leeftijd een enorme impact op mij en heeft mij in de richting van de beeldende kunsten gestuurd.’

Meersman: ‘Je uitdrukken via beeld is iets wat ik met de paplepel heb meegekregen. Ik herinner me hoe mijn grootvader, die kunstschilder was, op zondagvoormiddag al zijn kleinkinderen meenam naar zijn atelier, waar hij ons tekenles gaf. In de zomer trokken we met onze schilderezeltjes de weide in om de natuur te schilderen. Mijn vader en moeder hadden ook een artistieke achtergrond. Ze leerden elkaar kennen op de academie, waar hij vrije grafiek en zij schilderkunst studeerde. Zowel mijn grootvader als mijn vader waren allebei leidersfiguren. Zij liggen aan de basis van mijn afkeer voor autoriteit. Voor

mij is vrijheid en je medemens vrijheid geven een fundamentele waarde.’

Is de relatie met je vader met de jaren geëvolueerd?

Meersman: ‘Pas de laatste vijftien jaar slagen we erin om met elkaar open gesprekken te voeren. Mijn vader werd in de grafische richting geduwd, terwijl hij eigenlijk literatuur wilde studeren. Met als gevolg dat hij met mijn moeder vele jaren een reclamebureau heeft gerund. Het is pas sinds hij met dat leven heeft gekapt en in de Ardennen is gaan wonen dat hij een bepaalde innerlijke rust heeft gevonden. Hij vult er zijn dagen met houthakken en Franse boeken lezen. Voor hem de perfecte combinatie die hem gelukkiger en toegankelijker maakt.’

Servellón: ‘Het doet me denken aan het strikte levenspatroon dat de schilder Felix De Boeck zichzelf oplegde. Zijn dagen bestonden uit acht uur fysieke arbeid, acht uur geestelijke arbeid en acht uur slapen. Hij was ervan overtuigd dat deze levenswijze het beste in een mens naar boven brengt.’

Is je afkeer van autoriteit de drijfveer waarom je van machtshebbers karikaturen bent gaan maken?

Meersman: ‘Afrekenen met mijn persoonlijk verleden zou geen goede drijfveer zijn. Ik ben vooral spotprenten gaan tekenen omdat ik iets aan de kaak wil stellen. Als je naar sommige machtshebbers kijkt, dan kan je niet anders dan vaststellen dat ze karikaturen van zichzelf zijn geworden. Ik wil ze een spiegel voorhouden. Politici praten vaak boven de hoofden van de mensen heen. Je kan het niet maken dat naast je neer te leggen. Naar mijn gevoel wordt er vandaag veel te veel kunst gemaakt die te vrijblijvend is. Geef mij maar kunst zoals die van Francis Alÿs of Sven 't Jolle, die het over actuele onderwerpen als samenleven en milieu hebben.’

Hoe was het gesteld met het sociaal engagement van Felix De Boeck?

Servellón: ‘Hij was iemand die de wetmatigheden van zijn tijd in vraag stelde. Hij wilde op

een andere manier leven en aan kunst doen. Dat merk je bijvoorbeeld aan de *community* die hij rond zijn boerderij creëerde. Het was een groep van kunstenaars die weigerden hun werken via galerijen te commercialiseren en zich via coöperatieven organiseerden. Ook in de keuzes die hij in zijn boomgaard maakte, merk je dat hij niet kwantiteit maar kwaliteit vooropzette. Hij koos er bewust voor om de hoogstammen niet te vervangen door de nieuwere, productievere laagstammen. Eigenlijk koos hij toen al voor wat wij vandaag ‘duurzaamheid’ en ‘levenskwaliteit’ zijn gaan noemen. In ons museum willen we ook dat facet van de kunstenaar laten zien. De context waarbinnen de kunstenaar werkt en leeft, vinden wij even belangrijk als zijn werken. Dat is ook de reden waarom de hoeve van Felix De Boeck, naast het museumgebouw, wordt gereconstrueerd.’

SERGIO SERVELLÓN:

‘Hoe groter je empathie, hoe makkelijker je zal kunnen omgaan met de eindigheid van je bestaan.’

Meersman: ‘De Boeck is eigenlijk een zeer actueel kunstenaar. Zijn keuze voor trager leven versus meegaan in de ratrace, zijn kritische visie op de commercialisering van kunst en zijn ideeën over artistieke coöperaties zijn stuk voor stuk thema’s die vandaag aan de orde zijn.’

Welke sleutelfiguren hebben tot nu toe de koers van jullie leven bepaald?

Meersman: ‘Ongetwijfeld mijn leerkracht poëzie. Het was een dame met Italiaanse roots die, net zoals de leraar poëzie in de film *Dead Poets Society*, iemand was die tegen het schoolse systeem durfde in te gaan en helemaal voor haar vak en leerlingen ging. Ze wist onze liefde voor poëzie zodanig aan te wakkeren dat we onszelf helemaal in de poëzie konden verliezen. Er was ook mijn

Sergio Servellón (1972)

- Directeur FelixKart Museum in Drogenbos.
- President Pasfoundation, een stichting die het mecenaat een nieuwe invulling wil geven.
- Opleiding: beeldende kunsten en cultuur management.

Karl Meersman (1961)

- Cartoonist.
- Werkt voor Trends en Knack.
- Bekend van zijn politieke karikaturen.
- Opgegroeid in een artistiek milieu.

leerkracht judo die me belangrijke waarden uit de oosterse filosofie meegaf. Judo betekent 'de zachte weg'. De kunst bestaat erin te tegenstander uit te schakelen zonder hem te pijnigen. De combinatie van poëzie en judo is mijn versie van een gezonde geest in een gezond lichaam.'

Servellón: 'Voor mij is Fred Bervoets een belangrijk rolmodel geweest. Hij was mijn leraar aan de academie in Antwerpen. Hij slaagde erin om zijn leerlingen helemaal in de schilderkunst onder te dompelen. Hij zei letterlijk: *Kom, laten we naar onze duikboot afzakken.* Wij gingen helemaal mee in die metafoer en noemden hem zelfs 'Captain, my captain', een verwijzing naar de film waarover Karl het zonet had. Ik kijk vandaag nog steeds naar hem als een echte meester die erin slaagde de authentieke schilder in ons naar boven te brengen. Hij was een en al overgave ten aanzien van zijn leerlingen, maar verwachtte diezelfde overgave ook van zijn leerlingen. Als je voor een bepaalde schilderstijl wilde gaan, dan verlangde hij dat je er helemaal voor ging. Die attitude is zonder twijfel bepalend geweest voor mijn leven.'

Leerkrachten die buiten de lijntjes durven kleuren hebben duidelijk indruk gemaakt. Hebben ze mee jullie kijk op de gekleurde samenleving van vandaag bepaald?

Servellón: 'Onze samenleving is altijd een amalgaam van allerlei culturen geweest. Een volk dat uit één etnische groep is gevormd, bestaat gewoonweg niet. We zijn allemaal passanten die ons in deze wereld voortbewegen. Dat maakt dat onze samenlevingen voortdurend veranderen. Gedurende bepaalde periodes zal men meer openstaan voor andere culturen; in andere tijden zal men ze eerder afwijzen. Ik ben ervan overtuigd dat we ons vandaag in een tijdperk bevinden waarin figuren zoals Trump een laatste krampachtige poging doen om de klok terug te draaien, maar het zal tevergeefs zijn.'

Meersman: 'Ik denk dat we als samenleving nog geen antwoorden hebben gevonden op de uitdagingen die migratie met zich meebrengt. Het wordt wel stilaan tijd,

want met de klimaatverandering zal de uitdaging alleen maar groter worden. Zelf ben ik voorstander van een samenleving waar je migratie verwelkomt, maar tegelijkertijd duidelijk maakt dat er bepaalde spelregels gerespecteerd moeten worden. Ik heb het dan over rechten die we door de jaren heen verworven hebben, zoals de scheiding van kerk en staat, vrije meningsuiting, de gelijkheid tussen man en vrouw en homorechten. Daar mag je niet aan tornen. Wanneer gaan we over dit soort onderwerpen eens echt durven debatteren?'

Denk je dat kunst ons kan helpen om met elkaar in een bepaalde harmonie samen te leven?

Servellón: 'Ik geloof in de verbindende kracht van wiskunde en kunst. Wiskunde is een universele taal die overal ter wereld begrepen wordt en op de meest exacte manier de omgeving – zoals wij die ervaren – weet te beschrijven. Het is dankzij die taal dat wij op de maan zijn geraakt en dat we, als mensheid, grote stappen voorwaarts hebben kunnen zetten. Kunst daarentegen toont hoe

we op onze omgeving reageren. In kunst mag alles. Kunst helpt ons om onszelf beter te begrijpen. Ook dat is een universeel gegeven. Kunst doet ons beseffen dat de menselijke problematiek niet gekoppeld is aan één land of cultuur. Kunst maakt ons dan ook meer mens. Wat wiskunde zo interessant maakt, is dat je niet anders kan dan bepaalde wetmatigheden te erkennen. Precies dat maakt dat je een gemeenschappelijk uitgangspunt hebt. Vandaag zijn we in een wereld terechtgekomen waarin we ervan overtuigd zijn dat dé waarheid niet bestaat en elkaars waarheden continu aanvallen. Dat houdt een gevaar in. Als je te veel gaat relativiseren, neem je de ijkpunten waarop je samenleving is gebouwd weg en loop je het risico dat je fundamenten gaan wankelen.'

Meersman: 'Dat is een interessant standpunt dat me aan het denken zet. Voor mij bestaat dé waarheid niet. Zelf pleit ik er heel erg voor om met elkaar in debat te gaan en goede argumenten aan te reiken zodat we elkaars waarheid beter kunnen begrijpen. Dat wiskunde en wetenschap ons van andere diersoorten onderscheiden en ons inzichten

'Ik geloof in de verbindende kracht van wiskunde en kunst.'

bijbrengen in onze zoektocht naar kennis, kan ik beamen. Een goede vriend van me is professor wiskunde. Hij werkt mee aan de creatie van de supersnelle kwantumcomputer. Hij wijst me er regelmatig op dat de redding van onze planeet in de handen van wetenschappers en kunstenaars ligt. Een figuur die diezelfde gedachte belichaamt, is Leonardo da Vinci. Hij is het perfecte voorbeeld van hoe kunst en wetenschap elkaar kunnen versterken.'

Servellón: 'Wetenschap kan ons ook het nodige perspectief brengen. Een voorbeeld. Als je weet dat de wetenschap heeft aangetoond dat het lichtspectrum dat wij als mens kunnen zien, maar een klein gedeelte is van het hele elektromagnetische spectrum dat er in de realiteit is, dan is dat toch een louterende gedachte. Het wil namelijk zeggen dat wij deel uitmaken van een realiteit die veel groter is dan onszelf. Het toont dat er naast ons zoveel andere realiteiten bestaan. Dat wij als mens in staat zijn om – niettegenstaande onze beperkingen – instrumenten te creëren

die dat spectrum in kaart kunnen brengen, is geweldig.'

Wat heeft het leven jullie tot dusver geleerd?

Meersman: 'Voor mij is innerlijke rust een belangrijk gegeven. Daartoe komen, houdt in dat je negatieve ervaringen uit het verleden achter je laat en jezelf leert kennen. Te vaak denken we dat het geluk bij anderen ligt en gaan we als een gekwetste vogel in het nest van een andere gekwetste vogel liggen. Ik denk dat je pas écht iets voor anderen kan betekenen als je in het reine bent met jezelf.'

KARL MEERSMAN: 'Sommige machtshebbers zijn karikaturen van zichzelf geworden.'

Servellón: 'Het verwerven van inzichten over jezelf en de wereld is essentieel. Het zijn die inzichten die ons vooruithelpen. Hetzelfde geldt voor kunst. Kunst is een traditie in gevoeligheid. Die traditie doorgeven aan de volgende generaties vind ik essentieel. Uiteindelijk zijn we hier allemaal passanten die deel uitmaken van een groter geheel waarvan we de grenzen samen kunnen verleggen door kennis te delen.'

Helpt de idee dat we als passanten kunnen bijdragen aan een groter geheel, ons om de eindigheid van ons leven te aanvaarden?

Meersman: 'Als je bedenkt dat je maar één van die zeven miljard mensen op deze aardbol bent, dan kan je toch niet anders dan de relativiteit van je eigen leven inzien. Dat

verlangen om 80 of 100 jaar te worden, is aan mij niet besteed. Niet een lang leven, maar een leven dat je als waardevol ervaart, is belangrijk.'

Servellón: 'Hoe groter je empathie, hoe makkelijker je zal kunnen omgaan met de eindigheid van je bestaan. Het doet je beseffen dat het echt niet alleen om jezelf draait.'

Meersman: 'Eigenlijk is 'passant' een mooi woord om aan te geven dat we hier maar een korte tijd zijn.'

Servellón: 'Je kan niet ontkennen dat de idee dat we hier maar even zijn en dan weer in het niets verdwijnen op zich een absurd gegeven is. Als je onze levensduur en die van onze planeet binnen een breder tijdsperspectief ziet, dan beseft je hoe nietig alles is. Toch hoeft dit niet te betekenen dat het zinloos is. Onze tijd – hoe kort die ook is – kunnen we best zo nuttig mogelijk besteden. Al was het maar om het zo leefbaar en aangenaam mogelijk te houden.'

Met welk motto willen jullie het leven dat voor jullie ligt, voortzetten?

Servellón: 'Ik hou van de uitspraak van Simon Stevin, een wiskundige die in de 16e eeuw in Vlaanderen leefde: *Wonder en is gheen wonder*. We zijn in staat om zaken die we als vreemd ervaren of die ons angst inboezemen, te onderzoeken, te begrijpen en te overstijgen. Voor mij is dat de essentie van wat ons mens maakt.'

Meersman: 'Ik zou het woord 'evolutie' naar voor willen schuiven. Daarmee bedoel ik 'als mens in een snel veranderende wereld evoluteren'. Zoiets als een persoonlijke renaissance. Voor mij betekent het jezelf opnieuw durven uitvinden en andere wegen durven inslaan. Het lijkt me een heilzame manier om verzuring of een burn-out voor te zijn.'

'Vrijheid en je medemens vrijheid geven, is een fundamentele waarde.'

DE

WIR SIND ALLE PASSANTEN'

Ein Museumsdirektor und ein Cartoonist. Was wird daraus, wenn man sie zusammen an einen Tisch setzt? Auf jeden Fall ein Gespräch, bei dem zwei Menschen mit einem unkonventionellen Geist sich selbst und die Welt betrachten. Servellón: 'Unsere Gesellschaft ist immer ein Amalgam von allerlei Kulturen gewesen. Ein Volk, das aus einer einzigen ethnischen Gruppe gebildet wurde, gibt es schlichtweg nicht. Wir sind alle Passanten, die sich in dieser Welt fortbewegen. Das führt dazu, dass unsere

Gesellschaften sich permanent verändern.' Meersman: 'Innere Ruhe ist ein wichtiges Element. Dazu zu gelangen, beinhaltet, dass man negative Erfahrungen aus der Vergangenheit hinter sich lässt und sich selbst kennen lernt. Allzu häufig denken wir, dass das Glück bei anderen liegt, und legen uns wie ein verletzter Vogel ins Nest eines anderen verletzten Vogels. Ich denke, dass man erst wirklich etwas für andere bedeuten kann, wenn man mit sich selbst im Reinen ist.'

Weerman **Frank Deboosere** pendelt dagelijks met de fiets vanuit de Vlaamse Rand naar zijn werk op de VRT. Enkele dappere sportievelingen doen het hem na. Wat bezielt hen? En waaraan denken ze tijdens hun tocht?

‘We zien wat automobilisten niet zien’

Fietspendelen zit in de lift. Dat blijkt uit de vele getuigenissen die in deze rubriek aan bod kwamen. Hoe kunnen we deze reeks beter eindigen dan met Frank Deboosere himself? TEKST Tine Maenhout • FOTO Filip Claessens

We lieten vele dappere sportievelingen aan het woord, pendelaars die hun fiets als vervoersmiddel verkiezen boven de auto of het openbaar vervoer om dagelijks de Rand te doorkruisen richting werk. Ze zijn unaniem: met de fiets gaat het sneller, is het leuker en meer ontspannen dan met enig ander vervoersmiddel. Geen van hen zou terug willen naar de verloren uren in de file, de afgesloten auto, de dagelijkse eentonige weg. Van op hun fiets ontdekken de fietspendelaars prachtige uitzichten, ervaren de seizoenen en ze voelen dagelijks hoe een flinke portie zuurstof deugd doet. En ja, soms genieten ze er in hun binnenste van om tijdens de ochtendspits al die vloekende, stilstaande chauffeurs voorbij te kunnen rijden. Is alles pais en vree? Nee, de infrastructuur en de plaats die fietsers krijgen, kunnen stukken beter, net als de mentaliteit van vele autobestuurders.

TOENAME

Het aantal fietspendelaars stijgt nog elke dag. Sinds 2015 nam hun aantal toe met meer dan 13%. Daarmee komen we uit bij 1/5 pendelaars die geregeld hun fiets bovenhalen. Een van de pioniers, die ons tot deze rubriek

inspireerde, is de bekende televisieweerman Frank Deboosere. Hij rijdt zelf al meer dan elf jaar dagelijks met de fiets naar de VRT. Hij blijkt een trendsetter, want in de jaren negentig koos hij reeds voor de elektrische fiets. Fietsen doet hij nog steeds, al heeft hij het elektrische exemplaar ingeruild voor een gewone tweewieler. Frank Deboosere fietst 52 km per dag. Dat is goed voor drie uur heen en terug en voor een totaal van 115.000 km.

NOOIT FILES

Ook Deboosere zweert bij zijn fiets. ‘In al die jaren dat ik met de fiets pendel, heb ik nog nooit files gehad. Ik word minder ziek, voel me beter in mijn hoofd en heb tienduizenden euro’s bespaard.’ Enkel bij vrieskou laat hij zijn fiets aan de kant, maar van regen en wind is hij niet bang. ‘Het regent gemiddeld 7% van de tijd’, zo rekende hij uit. ‘Met aangepaste kledij is het perfect mogelijk om buien te trotseren. Ik hou wel van het tikkende geluid van de regen op mijn regenjas.’ Deboosere sluit zich aan bij de grote groep pendelaars die op een betere fietsinfrastructuur aandringen. Volgens hen laat de infrastructuur in de Rand op veel plaatsen te wensen over. Deboosere zag in al

die jaren wel een verbetering. ‘Er zijn meer fietspaden en ze worden ook beter onderhouden, maar er is nog heel wat werk aan de winkel.’ Ook aan de houding van autoritaire automobilisten moet volgens hem iets veranderen. Deboosere werd al eens aangereden door een automobilist die het fietspad negeerde, met een gebroken elleboog tot gevolg. Bijna elke fietspendelaar heeft soortgelijke verhalen. Jammer, want dat schrikt heel wat mensen af om met de fiets naar het werk te gaan.

DE ZON ONTWAAKT

Maar de nadelen wegen niet op tegen de voordelen. Als je de fietsdagboeken van Deboosere leest, merk je, net als bij alle fietspendelaars die in deze rubriek aan bod kwamen, een grote liefde voor de mooie omgeving van de Rand. Allemaal beschrijven ze de magnifieke landschappen van de groene gordel rond de hoofdstad. Ze vertellen hoe ze in de winter de zon zien ontwaken en in de zomer het groen zien zinderen onder de zomerlucht. ‘We zien wat automobilisten niet zien. We ademen lucht waardoor ons lichaam al sportend ontspant en ons hoofd leegvoelt.’

8 | VRIJWILLIGERS IN DE RAND: JAN VERTONGEN IN EIGEN THUIS

Mensen willen helpen

‘Het begon met sporadisch boodschappen doen. Geleidelijk groeide dat uit tot structureel vrijwilligerswerk.’ Zoals zo vaak rolde ook Jan Vertongen haast ongemerkt van het een in het ander. Ondertussen is hij een graag geziene gast in Eigen Thuis in Grimbergen.

TEKST Wim Troch • FOTO Filip Claessens

Het is een snikhete zomerdag als we op bezoek gaan in Eigen Thuis, het centrum voor volwassen personen met een motorische beperking. De bewoners, en de mensen die naar de dagopvang komen, genieten van een ijsje. Jan Vertongen (61) is in de cafetaria in de weer. Het is woensdag en dan doet Jan zijn ‘shift’. Eigenlijk om Savio – een van de bewoners – te begeleiden, maar Jan kent iedereen, praat met iedereen, helpt iedereen. Voor Jan is Eigen Thuis een ‘tweede thuis’ geworden.

‘Ik ben er ingerold’, vertelt Vertongen. ‘Mijn vrouw werkt hier. Zij kan niet met de auto rijden, dus af en toe kom ik haar brengen of afhalen. Zo kwam

ik hier over de vloer en leerde ik Eigen Thuis en de bewoners beter kennen. Ik bracht zo nu en dan boodschappen mee en als er grotere activiteiten werden georganiseerd, hielp ik een handje. Er wordt veel georganiseerd om geld in te zamelen, want Eigen Thuis heeft bouwplannen. Op zo’n mosselweekend, bij de benefietconcerten of tijdens de Karrekermis is elke helpende hand welkom.’

VERTROUWEN

Van het een kwam het ander. ‘Mijn vrouw en ik gaan in de zomer regelmatig kijken naar de muziekoptredens in het Duchépark in Vilvoorde. Dan nemen we soms een bewoner mee. Het is voor ons een kleine moeite om iemand mee te nemen.’ Nu Jan met pensioen is, gaat zijn engagement verder. ‘Elke twee weken kom ik hier een namiddag om een van de bewoners te begeleiden. Het begon met de vraag om te helpen met de computer. Eerst occasioneel, later structureel. Ik heb een cursus gevolgd bij Present, dat vrijwilligerswerk in de zorgsector ondersteunt. Je leert hoe je iemand moet begeleiden, wat wel en niet kan rond privacy. Je komt dicht bij de diepste privé-zaken van mensen, dus discre-

tie is op zijn plaats. In het begin was er natuurlijk wat afstand tussen hem en mij, maar na een tijdje komt er vertrouwen. Dat moet ook. Mensen verzorgen, wordt snel persoonlijk.’

VERANTWOORDELIJKHEIDSGEVOEL

Vrijwilligerswerk in Eigen Thuis heeft vele gezichten. Er helpt iemand in de keuken, er zijn mensen die met de bewoners naar evenementen gaan, of naar de markt. De bewoners mogen zelfstandig op pad gaan, maar omdat Eigen Thuis buiten het centrum ligt en

---

‘Door vrijwilligerswerk te doen, is mijn bewondering voor het personeel in de zorgsector nog toegenomen.’

Grimbergen niet echt vlak is, is begeleiding vaak welkom. Eigen Thuis kan rekenen op een vijftal vrijwilligers die regelmatig helpen. Daarnaast zijn er chauffeurs en ‘gelegenhedsvrijwilligers’. ‘Je moet er goesting en aanleg voor hebben’, weet Vertongen. ‘Je moet

'De verhalen en ervaringen zijn verrijkend.'

mensen willen helpen. Misschien is dat niet iedereen gegeven, maar mij ligt het. Door mijn vrijwilligerswerk is mijn bewondering voor het personeel in de zorgsector toegenomen. Het is zagezegd de 'zachte sector', maar die mensen zetten zich met hart en ziel in. Wat zij met beperkte middelen doen, is fenomenaal.'

WERELD GAAT OPEN

'De waardering die je van de bewoners krijgt, daar doe je het voor. Praten met de mensen doet je wereld opengaan. Hun verhalen en ervaringen zijn verrijkend.'

Ik ben nog nooit tegen mijn zin naar hier gekomen.' Vertongen is een graag geziene gast in Eigen Thuis. Hij wordt met een stralende glimlach begroet. De hartelijkheid is wederzijds. De bewoners houden graag halt om even dag te zeggen. 'Eigenlijk moet ik hier maar één keer om de veertien dagen zijn, maar ik kom veel vaker. Soms voor een hele namiddag, soms voor vijf minuten. Om iemand met een probleem te helpen of gewoon voor een babbel. Soms neem ik mijn kleinkinderen mee. Zij worden hier nog liever gezien dan ik.' (lacht)

EAGER TO HELP

'It all started with running errands from time to time. And then I ended up doing voluntary work on a regular basis.' As is often the case, Jan Vertongen also switched from one role to the other almost imperceptibly. He is now a welcome guest at the Eigen Thuis housing facility in Grimbergen for adults who are

motor-disabled. 'You have to want to help people. I suppose not everyone is cut out for this kind of work but I enjoy it. You do it for the appreciation the residents show you. Chatting with people opens up your world. Their stories and experiences are a source of enrichment. I am always eager to come and help out here.'

MIDDENIN

Rijk aan soorten

Als je dit leest zijn in het Bos van Aa in Zemst, vlakbij de grens met Grimbergen, meer dan 2.500 dier- en plantensoorten gespot op een periode van pakweg 15 jaar. Het geeft een beeld van de biodiversiteit van een 250 ha groot gebied dat bestaat uit bos, graslanden, open water, beken en grachten en wat akkers. Daarmee schat ik dat ongeveer de helft tot een derde van alle soorten daar op naam staat, microscopisch kleine dieren en planten niet meegerekend.

Dit gebied werd in juli officieel erkend als natuurgebied dat, behalve zijn Europese bescherming (Natura 2000), ook deel uitmaakt van het Vlaams netwerk van natuurgebieden. Vooral de bijzondere soortenrijkdom en de variatie in leefgebieden waren aanleiding voor de erkenning. Die zijn er uiteraard slechts gekomen door een consequent volgehouden beheer, van inmiddels bijna twintig jaar, door een groepje vrijwilligers van Natuurpunt.

De voormalige zandwinning is niet toegankelijk voor het publiek omdat er nog veel inrichtingswerken moeten gebeuren. De veldwegen en het Kollintebos zijn wel permanent toegankelijk voor wandelaars met interesse voor de natuur. Die krijgen er intens mooie landschappen te zien.

Aan de overkant van het kanaal ligt het eveneens deels vrij toegankelijke Gravenbos in Humbeek, waar andere leefgebieden en biodiversiteit aanwezig zijn die de soortenrijkdom van het Bos van Aa aanvullen. Alles samen geeft dit een uitzonderlijke natuurzone van vijfhonderd hectare, waar wandelaars met respect voor de natuur welkom zijn. Op alle openbare plaatsen kunnen honden mee, maar enkel als ze aangelijnd zijn.

TEKST Herman Dierickx

Herbestemming voor grote hoeves

Verschillende gemeentebesturen in de Rand en in het Pajottenland zoeken een oplossing voor de herbestemming van grote leegstaande hoeves.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Voor de vraag naar meergezinswoningen of co-housing is groot. In een agrarisch gebied kon een herbestemming tot voor kort enkel via een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) of wanneer de hoeve een beschermd monument is.

In juli 2018 is, op voorstel van Vlaams minister Joke Schauvliege (CD&V), het zogenaamde instrumentendecreet goedgekeurd. Het schept een breder kader voor de functiewijzigingen van hoevegebouwen in een agrarisch gebied. Het decreet trekt de krijtlijnen voor een convenant tussen Vlaanderen, de

gemeente en de eigenaar. Zo'n overeenkomst bepaalt de toelaatbare functiewijzigingen specifiek op maat van de draagkracht van het hoevegebouw en de omgeving. 'Het schept nieuwe, meer flexibele mogelijkheden', zegt stedenbouwkundige Dirk De Loecker, zaakvoerder van Plan+ die betrokken is bij de renovatie van het Hof te Mergelingen in Gooik.

EERST ANALYSEREN

De renovatie van de leegstaande vierkante hoeve Hof te Mergelingen is een voorbeeld van hoe het nieuwe wettelijke kader kan worden toegepast. De vierkante hoeve krijgt een nieuwe bestemming gericht op fiets-toerisme. 'Daarmee vult de herbestemming meteen een leemte in op het vlak van verblijfstoerisme in het Pajottenland. Voor fietsers en wandelaars zijn er nauwelijks of geen voorzieningen', constateert De Loecker. Toen hij de opdracht kreeg van Saffelberg Investments, de nieuwe eigenaar van het Hof te Mergelingen, was hij meteen gecharmeerd door het silhouet van de vierkante hoeve. 'Ze staat in al haar glorie én eenvoud in het landschap'.

'Recent hoorde ik de uitdrukking *Ga op je handen zitten*. Als je dit effectief doet, voel je niet de drang om meteen in actie te schieten, maar dwing je jezelf om de zaken eerst op je te laten afkomen en die grondig te analyseren. Dit typeert onze aanpak voor het Hof te Mergelingen', aldus De Loecker. 'We hadden geen vooropgezet plan, maar we zijn uitgegaan van de mogelijkheden van deze site, van de eigenheid van de gebouwen, de kwaliteiten van de omgeving en het wettelijk kader. Het Hof te Mergelingen is geen beschermd monument, maar is wel opgenomen in de inventaris van historisch erfgoed. Op de Ferrariskaarten, opgemaakt tussen 1771 en 1778, is het Hof te Mergelingen afgebeeld als Waterhof. De ruime waterbekkens werden inmiddels rechtgetrokken of dichtgegooid. Wat meteen ook de wateroverlast in het binnenhof verklaarde. Landschapsherstel staat op onze agenda: het water krijgt zijn oorspronkelijke loop terug en de omgekapte boomgaard wordt heraangelegd. De weiden met grazende paarden en koeien blijven tot tegen de gebouwen komen.'

NEW USES FOR LARGE FARMS

Various municipal authorities in the Rand and Pajottenland are looking for new ways of using large empty farms. Particularly in view of the high demand for multi-family dwellings and co-housing. Up until recently, farms in agricultural areas could be redeployed only through the Land-use Plan or if they enjoyed listed monument status. A third option is now available thanks to the so-called *Instrument Decree* introduced in July 2018 to allow new, more flexible opportunities for the functional design of farm buildings in agricultural areas. As an example, the Hof te Mergelingen square farm in Gooik is currently being converted into holiday homes.

VAKANTIEWONINGEN

Uit onze verkenning blijkt dat het hoevegebouw zich leent voor verblijfstoerisme. 'Twee vleugels van de vierkanthoeve – de vroegere stallen – verbouwen we tot acht vakantieverblijven met in totaal vierentwintig bedden. In het huidige woonhuis voorzien we een gemeenschappelijke keuken en ontmoetingsruimte voor de groepen die hier logeren. In het aanpalende gebouw van het woonhuis zijn sanitaire voorzieningen en een wasruimte gepland. Daarnaast komt er een beveiligde fietsenstalling. De schuur, met zijn historisch gebinte en zadeldak, laten we nagenoeg intact. Ze wordt ingericht als een multifunctionele ruimte. De terrasjes van de vakantiewoningen zien uit op die binnenkoer, die autovrij zal zijn. Op de binnenplaats willen we geen klassiek maar een natuurlijk zwembad aanleggen.'

De Loecker benadrukt dat ze met hun concept heel snel in dialoog zijn gegaan met alle betrokken overheidsinstanties inzake toerisme, erfgoed, stedenbouw, landbouw, milieu en het gemeentebestuur van Gooik. 'We zaten vlug op één lijn. De stedenbouwkundige vergunning is afgeleverd, de voorbereidende werken zijn volop bezig. De eerste vakantiewoningen moeten tegen 2021 opgeleverd zijn. Met ons project van verblijfstoerisme versterken we de lokale economie op het platteland. Bike & Breakfast Hof te Mergelingen bevindt zich op wandelafstand van het restaurant de Popelier. Beide activiteiten vullen elkaar aan.'

Hertschoornweegbree

In het landelijke Houtem (Vilvoorde) ligt herboristerie Helianthus. In deze mooie kruidentuin vind je meer dan tweehonderd medicinale kruiden, tal van wilde kruiden en vergeten groenten.

TEKST Tine Maenhout

Eigenares Veerle De Vos houdt een winkeltje open waar ze advies verleent over de meer dan zestig soorten gedroogde kruiden in de rekken en haar assortiment bio-etherische oliën. In de herfst zet ze de wortel- en knolgewassen in de kijker. Dan kan je in de tuin ook Japanse andoorn of crosnes vinden, net als oca's, yacon en hertschoornweegbree, een lekkere, wat zilte groente die super gezond is.

TAAIE KLANT

Hertschoornweegbree wordt ook wel eens Landkraal genoemd. Dit culinair en medicinaal wonderplantje is reeds honderden jaren in gebruik en wordt tegenwoordig gecategoriseerd onder 'vergeten groenten'. De groente wordt immers enkel vooral nog in Noord-Italië geconsumeerd. De teelt van hertschoornweegbree is eenvoudig. Heb je in je tuin een plekje in de zon of halfschaduw, waar er bijna niets gedijt, dan is hertschoornweegbree een ideale plant om dat plekje op te vullen. Alhoewel hertschoornweegbree de voorkeur geeft aan ziltige, zandige bodems, groeit hij praktisch overal. En zoals andere weegbreesoorten kan ook hertschoornweegbree er goed tegen om betreden te worden. Vandaar dat je deze soort meestal aantreft op paadjes en onverharde wegen, waar andere planten geen kans maken. Zaai de hertschoornweegbree van maart tot eind augustus, geef de plantjes een beetje humus en reeds zeven weken na het zaaien, kan er geoogst worden.

ZILTE SMAAK

Alle bovengrondse delen van de plant zijn eetbaar, maar vooral het jonge blad wordt geoogst. Deze jonge bladeren worden zowel rauw als gekookt of gestoofd gegeten. De bladeren zijn vlezig en soms zacht behaard. De smaak is zacht met een gegeerde ziltige toets. Deze ziltige smaak is duidelijk aanwezig bij planten die in een zilt milieu opgroeiden, in mindere mate in het binnenland. Je kan ervoor kiezen om de planten regelmatig te besproeien met zout water of om de bladeren voor consumptie even te weken in zout water. Hertschoornweegbree is ideaal om te vermengen in allerlei (wildpluk)salades of om te gebruiken als garnering op gerechten.

Hertschoornweegbree is niet alleen lekker, het is ook heel gezond. De bladeren bevatten veel voedingsvezels en caroteen en zitten tevens tjokvol vitamine A, C en B1. De medicinale werking is zeer uitgebreid, maar tegenwoordig wordt de plant vooral als een soort kompres gebruikt tegen zweren, blaren of insectenbeten. Dankzij de tanine en pectine die de zaden bevatten, hebben ze een antibacteriële werking.

www.herboristje.be

MISTICANZA

- 200 g feta of mozzarella
- 3 verse bosuitjes
- 200 g andijvie
- 50 g waterkers
- 10 blaadjes rode sla
- wilde kruiden zoals hertschoornweegbree, melde, pinksterbloem en paardenbloem
- 3 el olijfolie
- 1 el balsamico azijn
- 1 theelepeltje suiker of ahornsiroop
- zout en peper

BEREIDING

Maak de groenten en kruiden schoon, scheur ze in stukken en snijd de uitjes fijn. Snijd de feta of mozzarella in kleine blokjes en meng ze door de salade. Maak een dressing van de overige ingrediënten en meng die door de salade.

Geniale glooiingen

Achterin een doodlopende straat in Overijse zit een modernistisch pareltje van Renaat Braem verstopt. We bezochten het met acteur Dimitri Leue, die dit najaar een avondvullende voorstelling wijdt aan de visionaire architect.

'De Gaudí van Vlaanderen' noemt hij hem onomwonden. **TEKST** Tom Peeters • **FOTO** Filip Claessens

Leue kende het huis alleen van documenten en foto's uit het archief in Antwerpen dat hij ter voorbereiding van zijn nieuwe voorstelling Braempraet uitvoerig heeft bestudeerd. Hij wist dus dat het ontwerp van Renaat Braem (1910-2001) uit het midden van de jaren 1960 een juweeltje van modernisme is. Toch overtreft de realiteit zijn verwachtingen. 'Het is niet alleen een fantastisch huis, het is ook een mooi voorbeeld van wat architectuur kan zijn.' Een tiental jaar geleden had Leue enkele filmpjes gemaakt over belangrijke gebouwen in het Antwerpse district Deurne. 'Toen zag ik zijn eigen huis voor het eerst en ben ik voor hem gevallen. Ik leerde dat goede architectuur puzzelen is. Sommige architecten zetten gewoon blok op blok op blok. Braem deed dat nooit. In zijn eigen huis is heel mooi te zien hoe vernuftig hij met ruimte en materialen omging.'

WELVEND ERFGOED

Ook de woning in de Dobralaan in Overijse, op de grens van het gehucht Maleizen en de Waalse gemeente La Hulpe, is een hoogtepunt uit zijn oeuvre. Braem bouwde het huis in opdracht van Gerard Alsteens, de huis-cartoonist van Knack. De man die bekend werd onder het pseudoniem GAL zou, tot ongenoegen van Braem, nooit zelf in het huis wonen. Dat het huis officieel beschermd werd als monument in 2003 en als bouwkundig erfgoed in 2009 heeft alles te maken met het genie waarmee Braem landschap en architectuur wist te versmelten. Concreet trok hij de natuurlijke helling van het terrein, gelegen aan de rand van een bosgebied, door in de vorm en de compositie van het gebouw.

Leue zegt dat de houten latten van de binneninrichting hem doen denken aan de stijl van Jul De Roover, een tijdgenoot van Braem. 'Van hem heeft hij geleerd dat interieurontwerp

even belangrijk is als buitenarchitectuur. De Roover bouwde ook met bakstenen en moest de aannemers op de werf geregeld uitleggen dat het niet erg was als er ergens een bepaald materiaal uitstak. Zoals Braem hier in de woning van Alsteens met dat muurtje heeft gedaan.' Dat binnenmuurtje werd destijds kaarsrecht gemetseld, terwijl in het ontwerp van Braem duidelijk aangegeven stond dat het had moeten overgaan in een werving. Gevolg: afbreken en opnieuw metselen. Braem was dol op glooiingen, maar de veeleer praktisch ingestelde werkmannen of aannemers zagen er vaak het nut niet van in.

BOUWEN TEGEN DE STROOM IN

'Bij Braem is alles begonnen met een voorliefde voor het constructivisme en de Russische grootmeesters', legt Leue uit. 'In het begin moest het strak, sober, functioneel en voor iedereen zijn. Later werd het meer amorf, met veel glooiingen. Braem is de Gaudí van Vlaanderen en ik vind het een schande dat hij niet zo bekeken wordt. De bibliotheek van Schoten, de 'sigaar' oftewel het VUB-rectoraat in Etterbeek, zelfs de Arenawijk in Deurne, die er nu verwaarloosd bijligt en deels zal worden afgebroken, vind ik geniaal.'

Braem was een idealist die tegen de stroom inzwom. In de voorstelling Braempraet probeert Leue, naast de denker en de architect met al zijn frustraties, ook de mens Braem te belichten. Daarnaast wil hij de theaterbezoekers laten nadenken over hun eigen woonst, onder andere door te citeren uit Braems briefwisseling en uit *Het Ielijkste land ter wereld*, het pamflet dat de ecooloog avant-la-lettre vijftig jaar geleden schreef als aanklacht tegen onze ruimtelijke ordening.

'Waar we wonen, bepaalt onze gemoedsrust. Veel meer nog dan over architectuur of urbanisme fulmineert Braem over de mens op zich. Hij heeft het over onze drang om te hebben wat onze buurman heeft, over de kleine kantjes terwijl we zo veel meer kunnen zijn. Een woning kan de motor zijn om dat allemaal in gang te steken.' Tijdens ons bezoek in de Dobralaan vernemen we dat straks voor het eerst in ruim vijftig jaar, en na talloze huurovereenkomsten met expats, eindelijk een telg uit de familie Alsteens het huis zal bewonen. 'Daar zou Braem, socialist én Vlaming toen die twee nog samengingen, alvast erg blij mee zijn geweest.'

ZO • 21 OKT • 16.30

Braempraet

Dimitri Leue/ Baar vzw

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Een ander beeld van 'de paterkes'

THEATER

Intussen is er de voorstelling *Para*, maar Bruno Vanden Broecke is nog niet uitverteld als Witte Pater. *Missie*, waarin hij het relaas doet van een missionaris in Congo, heeft sinds de première in 2007 een legendarische status. Nog steeds toert het stuk over de hele wereld, in vier talen zelfs.

David Van Reybrouck schreef deze pakkende monoloog naar aanleiding van zijn boek *Congo, een geschiedenis*. Net als het boek is dit toneelstuk belangrijk omdat het een zwaar onderbelicht stuk van onze nationale geschiedenis behandelt. Tegelijk graaft de voorstelling veel dieper, het gaat over levensbepalende keuzes en daar ten allen tijden trouw aan blijven.

Missie vloeide voort uit de gesprekken die Van Reybrouck ter plekke voerde met verschillende missionarissen die nog steeds in Congo actief zijn. Dat én de ijzersterke acteerprestatie maken het stuk zo doorleefd. Het is ook verrassend herkenbaar. Bijna iedereen heeft wel iemand in de familie die in een koloniaal kader naar het buitenland is getrokken. Waar het stuk ook speelt, bijna elk Europees land heeft een bloederig koloniaal verleden.

De voorstelling schetst een heel ander beeld van 'de paterkes' dan we kennen. We krijgen een oude maar vitale missionaris te zien die terugblijkt op zijn leven en werk. Hij praat over God, maar ook over vastzitten in de modder, stinkende wonden en geweerlopen tegen je hoofd. Schokkende en ontroerende getuigenissen over gruwelijke dictators en burgeroorlogen worden afgewisseld met geestige anekdotes.

In een interview met *De Morgen* legt regisseur Raven Ruëll uit dat *Missie* een verhaal is over geloof dat evolueert naar engagement. 'Vooroordelen over blanke missionarissen die zwarte zieltjes proberen te winnen, worden onderuit gehaald. Vele paters verichtten ook ontzettend zwaar humanitair werk en beleefden gruwelijke oorlogen van dichtbij. Maar ze bleven steeds in Congo. Uit liefde.'

Vanden Broecke speelt kwetsbaar en krachtig. Hij maakt de pater menselijk, met twijfel en overtuiging, met angst en hoop. Missionaris zijn betekent veel meer dan 'zieltjes winnen'; hij is ook ontwikkelingshulp, verzorger en leraar. Het publiek hangt van begin tot eind aan de lippen van deze avonturier. Er wordt luidop gelachen, maar even vaak is er geen kuchje te horen.

Het leverde Vanden Broecke de titel 'koning van de monoloog' op. Momenteel toert hij met *Para*, opnieuw een monoloog van Van Reybrouck in een regie van Raven Ruëll. Deze keer kruipt hij in de huid van een militair en vertelt hij over de grootschalige Belgische militaire interventie in Somalië begin jaren 90. Daarvoor schitterde de acteur als Socrates in het gelijknamige stuk van Stefaan Van Brabant. Tegelijk maakte hij met Matteo Simoni en Ruth Beeckmans Hechten, ook naar een tekst van Van Brabant. De voorstellingen in CC Westrand en CC Strombeek zijn wellicht jouw laatste kans om *Missie* te zien. • LENE VAN LANGENHOVE

Missie

KVS/ Bruno Vanden Broecke
VR • 26 OKT • 20.30
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Een **brede** kijk

MUZIEK **Baloji** maakte twintig jaar geleden furore als rapper bij de Luikse formatie Starflam en begon in 2004 aan zijn solo-avontuur. Hij verbreedde zijn muzikale horizon met soulvolle ritmes en tropische vibes. Daarmee brak hij al snel internationaal door. De Britse pers looft hem als 'punkpriester die funk en ragga samenbrengt'. In de VS stond hij op Coachella en maakte hij muziek met The Roots en Nas.

Dit voorjaar bracht Baloji zijn derde langspeelplaat uit, die hij naar aanleiding van de opening van zijn expo met Sven Augustijnen in CC Strombeek voorstelt. De man met Congolese roots is wat men noemt veelzijdig: muzikant, regisseur, poëet en designer.

De plaat heet *137 Avenue Kaniama*, naar de straat in Lubumbashi waar hij zijn verloren gewaande moeder terugzag. De cocktail van Afrikaanse popmuziek en westerse beats is uiterst dansbaar, de teksten getuigen van een brede kijk op de wereld. Baloji heeft het over de slaapziekte, de Congolese overheid die het internetgebruik beperkt en platenfirma's die jonge artiesten melken. Maar de kritiek maakt snel plaats voor relatievering en feest. • LWL

VR • 5 OKT • 20.30

Baloji

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Wat is waar en wat niet?

THEATER

Een theaterfilmconcert. Dat is de uitkomst van een uitzonderlijke samenwerking tussen de muzikanten Rudy Trouvé, Mauro Pawlowski en Elko Blijweert, en de theatermakers Simon Allemeersch, Pieter Genard en Warre Borgmans.

De mensheid maakte kennis met multitalent **Rudy Trouvé** toen hij furore maakte als gitarist van Dead Man Ray en dEUS. Trouvé toonde zich toen al niet alleen als muzikant, maar produceerde als beeldend kunstenaar ook artwork voor de rockgroepen waarin hij speelde. Tegenwoordig is Trouvé de huismuzikant

van theatergezelschap Het Nieuwstedelijk. Ook daar wil hij andere paden verkennen. Hij had een idee voor een film die hij van een extra dimensie wilde voorzien.

En toen kwam **Simon Allemeersch** in beeld, die het als theatermaker gewend is om niet alleen voor de inhoud maar ook voor de vorm van zijn stukken uit verschillende mogelijkheden te putten. Allemeersch: 'Ik kende Rudy als de muzikant op het podium. Op een gegeven moment heb ik hem gevraagd om muziek te maken bij mijn voorstelling Rabot (over de gelijknamige wijk in Gent, n.v.d.r.). In de voorbereiding vertelde hij me dat hij al heel lang een plan had om zelf een voorstelling te maken. Hij had al een groot deel van het verhaal en wist ook al welke acteurs en

West-Europese en Armeense pianomuziek

KLASSIEK **Keiko Shichijo** is een Japanse pianiste die in Nederland leeft, waar ze ook haar muziekstudies voltooide. Shichijo is een veelzijdig muzikaal talent. Ze is thuis in het klassieke repertoire, in de oude en de hedendaagse muziek. Ze won verschillende wedstrijden, waaronder de hoog gewaardeerde Musica Antiqua in Brugge. 'Het instrument bracht onder haar handen een puurheid aan klanken voort, werkelijk adembenemend. Zo moet Mozart het zelf gespeeld hebben', zei men over haar eigenzinnig spel.

Mozart, zijn Rondo, KV 511, staat naast Bach (chromatische fantasie en fuga, BWV 903) en Schubert (Moments Musicaux)

op het programma van haar recital in De Muze van Meise. Het zijn alom bekende componisten, met uitzondering van Komitas Vardapet, afkomstig uit Armenië en bij ons quasi onbekend. Hij werd in 1869 geboren in het Armeense Kudina, vandaag het Turkse Kütahya. De priester Komitas was niet alleen componist – Keiko speelt zijn Dansen voor piano uit 1906 – maar ook pianist, dudukspeler, zanger, koordirigent, volksliedverzamelaar, musicoloog en dichter. Hij tekende duizenden Armeense, Koerdische en Turkse volksliederen op, ook volksmuziek uit het huidige grensgebied van Armenië, Georgië en Turkije. • MC

VR • 19 OKT • 20.00

Keiko Shichijo

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

muzikanten hij wilde vragen. Hij vroeg of ik mee de plannen wilde uitwerken en kijken hoe we er toneel van konden maken, voor zover we er toneel van willen maken. Dat is Screen geworden.'

Er werd veel materiaal verzameld dat uiteindelijk allemaal op een vernuftige manier moest worden gemonteerd. Allemeersch: 'Wat bijna niemand weet, is dat Rudy animatiefilm heeft gestudeerd. Dat zie je in hoe hij nadenkt over scènes en beelden. We hebben gefilmd met acteur **Warre Borgmans**, maar de film heeft ook veel elementen van een animatiefilm.' Op de scène staat **Pieter Genard**, bekend van het gezelschap Lazarus. 'Hij speelt een man die het niet goed meer ziet zitten, die last heeft met de werkelijkheid en niet meer goed weet wat waar

is en wat niet. Te midden van die omstandigheden komt hij een man tegen, het personage van Warre, die hem vraagt om erop te vertrouwen dat hij het voor hem kan oplossen. Het is een soort Faust verhaal.'

Muziek, film en toneel zijn gelijkwaardig en vertellen één verhaal. 'Ze zijn in elkaar geschoven tot een soort artistieke 3D-film met concert. Mensen die vooral komen omdat ze fan zijn van de muziek van Rudy, zullen niet teleurgesteld zijn, want met **Elko Blijweert** en **Mauro Pawlowski** staan er geweldige muzikanten op het podium die ook nog eens goede performers zijn. Zoals Rudy vertelt met beelden, vertellen zij met klanken en creëren ze een sfeer.' Die sfeer is donker maar niet neerslachtig. 'Donker op een grappige manier, omdat verschillende

stijlen elkaar afwisselen. Dan is het een romantisch verhaal, dan weer een thriller. Het hoofdpersonage loopt verloren tussen die stijlen en schermen. Screen gaat ook over wat perceptie en projectie is, en wat werkelijkheid.' • MICHAËL BELLON

Screen

Het Nieuwstedelijk
ZA • 6 OKT • 20.30
 Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47
WO • 31 OKT • 20.30
 Dilbeek, CC Westrand,
 02 466 20 30

Beyond Klimt

EXPO In de tentoonstelling *Beyond Klimt* kan je werken bekijken van Gustav Klimt, Jozef Capek, Egon Schiele, Oskar Kokoschka en nog een 70-tal andere kunstenaars.

Wat bindt deze kunstenaars? Ze leefden tijdens een periode die getekend werd door het einde van de Eerste Wereldoorlog en de val van het Oostenrijks-Hongaars Rijk.

Hoewel er toen nog geen internet of sociale media bestonden, slaagden ze erin om met elkaar in contact te blijven. Het was een tijd waarin kunstenaars elkaar in kunstcentra en internationale verenigingen ontmoeten en via tijdschriften met elkaar communiceerden, over politieke grenzen heen. Het is die uitwisseling van gedachten die de tentoonstelling zo interessant maakt. Ze toont hoe dit tijdsgewricht niet alleen politieke en economische verschuivingen met zich meebracht, maar ook een nieuw elan in de kunstwereld. Niet de nationaliteit maar de artistieke identiteit verbond de kunstenaars met elkaar en zorgde voor vernieuwing. • ND

TOT 20 JAN
Beyond Klimt

Brussel, Bozar, www.bozar.be

Johanna Staude, 1917-1918

Circus Sierkus

Met circus kan je ook een verhaal vertellen. In *Langs* vertellen circusartiesten **Maartje Bonarius** en **Harm Van der Laan** het verhaal van een man en een vrouw die langs elkaar heen leven. Communicatie en menselijke omgang is niet hun sterkste kant, maar toch zijn ze geïnteresseerd in elkaar en proberen ze contact te leggen. Acrobatie, jongleerkunst en goocheltrucs helpen om de moeizame liefde te doen ontluiken. Maar dan is het nog altijd de vraag of het mooie verhaal kan blijven duren, en of de tekortkomingen op den duur niet gaan wegen op het samenzijn. Tall Tales Acrobatics wendt de klassieke middelen van het circus aan om een romance in beeld te brengen die niet alleen baadt in rozengeur en maneschijn. Virtuositeit krijgt zo een emotionele lading. Een dappere keuze die op een sfeervolle manier wordt ingevuld. • MB

ZA • 20 OKT • 19.00
Langs (+8j)
 Tall Tales Acrobatics
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

Tweede huid

SINT-GENESIUS-RODE Als je erin gelooft, kan je je dromen waarmaken en een beetje gek zijn helpt. Op eigen houtje studeerde de eigenaar van deze woning geneeskunde, startte zijn praktijk als huisarts op, richtte zijn wachtkamer in met een landschapsfresco en Henri Van de Velde zitbanken uit een afgedankte treinwagon en bouwde ook zijn bestaande woning om tot zijn droomhuis: een ecologische BEN-woning waarin de filosofie van een woning als een ademend, levend organisme overal doordringt. Het bestaande huis werd zowaar ingepakt. Rondom de oude kern kwamen de nieuwe leefruimtes. De voorgevel valt meteen op door de Chinese leien die, door de oxidatie van de verschillende metalen, prachtige natuurlijke kleurschakeringen geven. Bij binnenkomst kom je in een schitterend trappenhuis, met een houten trap als een levensboom die omhoog wentelt rond twee houten assen, net zoals de dubbele spiraal van ons DNA. Al het houtwerk komt van een en dezelfde es, de trapleuning is gemaakt uit betonijzer en bezet met plaatijzeren blaadjes. De hoge, gebogen dennenhouten noordoostgevel werd geïsoleerd met papiervezel en hennep. De glazen wand aan de zuidkant laat overvloedig licht binnen. Felgroene voegjes tussen de raamkozijnen symboliseren nieuw, fris leven. Hier is de veranda die fungeert als warmtebuffer. De regulatie van lucht en warmte werkt volgens het principe van behoud van energie. Twee afzuigsystemen voeren via warmtewisselaars van elk zeven vierkante meter alle opgenomen en in huis opgewekte warmte naar een waterreservoir van 10.000 liter dat op zijn beurt warmte afgeeft aan het huis. Zo ademt het huis in en uit op zijn eigen ritme en dat van de seizoenen en zijn bewoners. • TDW

Spel van kleur, licht en schaduw

EXPO Zin om het schilder talent van **Theodoor Van Loon** te (her)ontdekken? Vanaf 10 oktober kan je in Bozar de kleurrijke schilderijen van deze meester bewonderen. Niet onbelangrijk om weten, is dat meerdere doeken speciaal voor de tentoonstelling werden gerestaureerd. Drie-eenheid met Maria, Johannes de Doper en engelen is zo'n werk dat dankzij de restauratie in zijn kleurenpracht werd hersteld.

Wie was Theodoor Van Loon? Hij was een schilder uit de Zuidelijke Nederlanden die in dezelfde tijd als Rubens leefde. Hij werd beïnvloed door de Italiaanse schilder Caravaggio. Van Loon was een van de belangrijkste schilders van zijn tijd. Vaak werd hij gevraagd voor prestigieuze opdrachten van bijvoorbeeld de aartshertogen Albrecht en Isabella of religieuze ordes uit de Brusselse regio.

Wat opvalt bij de werken van Theodoor Van Loon zijn de kleurenpracht en het spel tussen licht en schaduw. Ook de gesofisticeerde details die je in zijn texturen en ornamenten terugvindt, zijn zeer kenmerkend voor zijn

Ten Hemelopneming van Maria

stijl. De tentoonstelling is dan ook een prima gelegenheid om het 16e-eeuwse meesterschap in de schilderkunst van dichtbij te bekijken. • ND

10 OKT TOT 13 JAN
Theodoor Van Loon
Brussel, Bozar,
www.bozar.be

West-Vlaamse slachters

THEATER Het internationaal succesvolle toneelstuk *God van de slachting* van de Franse toneel-schrijfster Yasmina Reza belandde eerder al in de theaterzalen toen televisieregisseur Jan Eelen het voor NTGent regisseerde. Roman Polanski verfilmde het stuk in 2011 als *Carnage* met Jodie Foster en Kate Winslet in de hoofdrollen. Nu gaat theatergezelschap **Het Eenzame Westen** ermee aan de slag. Bij hen heet het stuk *Slachtinge* omdat Het Eenzame Westen in het West-Vlaams speelt. Maaïke Cafmeyer (bekend van de tv-reeks *Eigen Kweek*), Mathias

Sercu (bekend van de tv-reeks *Marsman*) Lien Degraeve (*De Rodenburgs*) en Tom Ternest (*Bevergem*) spelen twee koppels die bij elkaar komen om een zwaar conflict tussen hun beider zonen uit te praten. Maar het beschaafde gesprek tussen de ruimdenkende mensen onttaardt, en plots wordt er meedogenloos op elkaar ingehakt. Een gelaagde tragikomedie gespeeld door topacteurs die ook prima te volgen is door niet West-Vlamingen. De toeschouwers krijgen trouwens een vertaalwoordenboekje mee. • MB

De roos overleeft

SENIOREN Met haar unieke stem en aandacht voor sterke teksten veroverde Ann Christy een speciale plek in de Belgische muzieksce­ne. Haar carrière liep niet van een leien dakje. Ze koos immers niet voor de gemakkelijkste weg en stelde inhoud en kwaliteit steeds boven commercieel succes. Christy voelde zich niet thuis op kermisbals en song-festivals, maar wilde ook niet bij de kleinkunstenaars horen.

Tijdens haar leven werd ze niet zo vaak op de radio gedraaid, pas later kreeg ze de erkenning waar ze zo naar snakte. Veel van haar nummers zijn klassiekers geworden die nog vaak gecoverd worden, zoals 'Dag vreemde man', 'Gelukkig zijn' en natuurlijk 'De roos'. *Want de roos overleeft* is een hommage aan deze eigenzinnige artieste. Zangeressen **JackoBond**, **Sandrine**, **Maggie MacNeal** en **Sofie** duiken in het rijke repertoire en graven ook minder bekende songs op. Tussen de songs door vertellen ze over het leven van Ann Christy. Vijf muzikanten begeleiden hen op piano, bas, gitaar, sax en drums. • LV

DO • 18 OKT • 15.00

Want de roos overleeft (Ann Christy hommage)

Maggie MacNeal, Riet Muylaert, Sandrine & Sofie

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Rabbit hole, 2017

Poëzie van de dood

EXPO Al het hele jaar waart de dood door het Kasteel van Gaasbeek. Eerder waren in het kasteel, dat zelf al verschillende keren uit zijn as verrees, tentoonstellingen te zien met werk van Thomas Lerooy, Félicien Rops (Vanity Fair), Pieter Paul Rubens (The Private Papers) en Erwin Olaf (Exquisite Corpses), die de dood en de vergankelijkheid van het leven in herinnering brachten. De focus op het vanitasmotief wordt nu waardig afgesloten met *Dead Poetry*, een overzicht van het recente oeuvre van de Belgische schilder **Cindy Wright**. In het werk van Wright heeft verval al altijd een belangrijke rol gespeeld. Wright is bekend van haar grote doeken met fotorealistische weergaven van rottend vlees en dode dieren waar een schoonheid in schuilt die je op een ongemak-

kelijke manier doen kijken naar de dood, die we anders liefst naar de achtergrond duwen. Wrights virtuoze afbeeldingen van planten, insecten en andere dieren verwijzen natuurlijk ook naar de historische vanitasstillevens, maar bevatten ook een duidelijke ecologische kritiek op onze hedendaagse omgang met de natuur. Bij deze poëzie van de dood die doorheen de ruimtes van het kasteel wordt tentoongesteld, hoort ook de wereldcreatie van een nieuwe soundscape van de Nederlandse componist en luitspeler **Jozef Van Wissem**. • MB

TOT 4 NOV

Dead Poetry

Cindy Wright

Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,
www.kasteelvangasbeek.be

ZO • 28 OKT • 20.30

Slachtinge

Het Eenzame Westen, Maaiké Cafmeyer, Mathais Sercu e.a.
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

PODIUM

THEATER

Mevrouw Bob

De Kolonie MT & Hermeseensemble
WO • 3 OKT • 20.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
VR • 5 OKT • 20.30
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59
DO • 11 OKT • 20.30
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Screen

Het Nieuwstedelijk
ZA • 6 OKT • 20.30
 Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47
WO • 31 OKT • 20.30
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Assisen/ De webcammoord

Francesca Vanthielen, Kurt Rogiers,
 Carry Goossens e.a.
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Verbeter de wereld (Phil Bosmans)

Gene Bervoets
 Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
 02 371 22 62

A History of Everything

Ontroerend Goed & Sydney Theatre
 Company
 Zaventem, CC De Factorij,
 02 307 72 72

Speel!

Theater Ipso Facto
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 892 24 40

Goed zot!

Vernieuwd Gents Volkstoneel
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

VR • 19 OKT • 20.15

Heilig Hart

Compagnie Cecilia/ Arne Sierens
 Alseberg, CC de Meent,
 02 359 16 00

Sue me modderfokker

Skagen
VR • 19 OKT • 20.30
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59
WO • 24 OKT • 20.30
 Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
 hoeve, 02 381 14 51

Adela en Helena

Chris Lomme, Katelijne Verbeke
 & Simone Milsoedochter
VR • 19 OKT • 20.30
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60
DO • 25 OKT • 20.00
 Zaventem, CC De Factorij,
 02 307 72 72

ZO • 21 OKT • 15.00

Letter – Mira Bryssinck

Het Gevolg
 Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47

ZO • 21 OKT • 16.30

Braempraat

Dimitri Leue/ Baar vzw
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 26 OKT • 20.30

The Beauty Queen of Leenane

TG De Link
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR • 26 OKT • 20.30

Dag en nacht koers

Michel Wuyts & Geert Vandenbon
 Jezus-Eik, GC de Bosuil,
 02 657 31 79

Missie

KVS/ Bruno Vanden Broecke
VR • 26 OKT • 20.30
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

ZA • 27 OKT • 20.30

Prêt-à-Aimer

Aicha Cisse
 Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47

ZO • 28 OKT • 20.30

Slachtinge

Het Eenzame Westen, Maaïke Caf-
 meyer, Mathais Sercu e.a.
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

KIDS

ZA • 6 OKT • 19.00

Niet vergeten! (+7j)

Theater Hoge Fronten
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO • 7 OKT • 11.00 EN 14.00

Nachtzacht (+3j)

Cie Paprika
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO • 7 OKT • 15.00

Doornrosje (+3j)

De musical
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO • 7 OKT • 14.00

Kinderhoogdag (3-12j)

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZO • 7 OKT • 10.30

Pluisje, durf te vliegen (+5j)

familiefilm
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

WO • 10 OKT • 14.00

Vertelsels en sprookjes voor het kinderhart

Vertelfee de zevenster
 Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZA • 13 OKT • 15.00

De winter van kapitein Winokio (+4j)

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Nocturama (1-4j)

Theater De Spiegel
ZO • 14 OKT • 15.00 EN 16.30
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
ZO • 21 OKT • 11.00 EN 15.00
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 892 24 40

ZA • 20 OKT • 19.00

Langs (+8j)

Tall Tales Acrobatics
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO • 21 OKT • 11.00

De Circus Boerderij

CircoDroom
 Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZO • 21 OKT • 11.00 EN 14.00

Hut (+3j)

4Hoog
 Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO • 21 OKT • 13.30

Jeugdactiedag XL (6-14j)

Wemmel, GC de Zandloper,
 02 460 73 24

ZO • 21 OKT • 10.00

De kleine prins (+6j)

ontbijtfilm
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA • 27 OKT • 18.30

Griezelbal (+3j)

Kraainem, GC de Lijsterbes,
 02 721 28 06

ZO • 28 OKT • 14.00

The Boss Baby (+5j)

familiefilm
 Wemmel, GC de Zandloper,
 02 460 73 24

ZO • 28 OKT • 13.00

Bos op Stelten (3-12j)

familiefestival
 Grimbergen, Prinsenbos, 02 263 03 43

MA • 29 OKT • 15.00

De Kleine Heks (+6j)

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

DI • 30 OKT • 15.00

Over een kleien mol die wil weten wie er op zijn kop heeft gepoept (2-6j)

Meneer Monster
 Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

WO • 31 OKT • 15.00

De Raket – Gerommel in de ruimte (+6j)

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

WO • 31 OKT • 14.30

Pieter Konijn

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
 02 731 43 31

HEILIG HART (19/10)

BRAEMPRAAT (21/10)

THE BOSS BABY (28/10)

PIETER KONIJN (31/10)

Incredibles 2

DI • 30 OKT • 15.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO • 31 OKT • 15.00

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

HUMOR

2 EN 3 OKT • 14.00 EN 20.00

'k wil maar ik kan niet

Echt Antwaarps Teater

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

DO • 11 OKT • 20.00

Bang van Dendoncker

Jens Dendoncker

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR • 12 OKT • 20.30

Best of The Worst of The Best

The Umbilical Brothers

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Je Moeder

Bas Birker

ZA • 13 OKT • 20.30

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

WO • 31 OKT • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DO • 18 OKT • 20.30

Xander houdt het voor bekeken

Xander De Rycke

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO • 18 OKT • 20.30

Släpstick

Wêreldbänd

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 19 OKT • 20.30

De jaren van verstand

Thomas Smith

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

ZA • 20 OKT • 20.15

Wat een geluk

Nele Bauwens

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO • 25 OKT • 20.30

Mijn broer en ik

Pieter Verelst

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR • 26 OKT • 20.30

Keukengeheimen

Joost Van Hyfte

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DANS

DO • 11 OKT • 20.15

Horses (+8j)

Kabinet K/HetPaleis

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 12 OKT • 20.30

Bombay Express

Bollyciou

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA • 13 OKT • 20.30

An Be Taa Mi

Tiéréma Koama

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA • 13 OKT • 20.30

Bewogen

Inti vzw

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

ZA • 20 OKT • 20.00

We Are Not People

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 25 OKT • 20.30

Anima Ardens

Cie Thor/Thierry Smits

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

LITERATUUR

ZO • 21 OKT • 10.30

Schrijvers op zondag

Griet op De Beeck

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

SENIOREN

Et alors.. En dan.. Voners

Johny Voners & band

ZO • 7 OKT • 14.00

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

DO • 18 OKT • 14.00

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

VR • 12 OKT • 14.00

Margriet Hermans en Celien

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

DO • 18 OKT • 15.00

Want de roos overleeft (Ann Christy hommage)

Maggie MacNeal, Riet Muylaert,

Sandrine & Sofie

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR • 19 OKT • 14.00

Erfgoed van Willy Sommers

Opening Seniorenweek

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 25 OKT • 14.00

The Jukebox

Davy Gilles & Sasha Rosen

Sint-Genesius-Rode, dienstencentrum
De Boomgaard, 02 381 14 51

WO • 3 OKT • 20.30

33

Hannelore Bedert & The Antler King

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DO • 4 OKT • 14.00

Memory Claude François

Ludovic Tournay & Les Clodettes

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Jan Leyers & band

Theatertour 2018

DO • 4 OKT • 20.00

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

WO • 10 OKT • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Op de schoot

Stan Van Samang

VR • 5 OKT • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 20 OKT • 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR • 5 OKT • 20.15

Sioen plays Graceland

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 5 OKT • 20.30

Baloji

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

ZA • 6 OKT • 20.15

Stikstof

Support: Blu Samu

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO • 7 OKT • 11.00

Belem

Didier Laloy & Kathy Adam

Asse, kapel Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI • 9 OKT • 14.00

Rode rozen in de sneeuw

Jackobond zingt Marva

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

A Street Corner

Pieter Embrechts

WO • 10 OKT • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

ZA • 20 OKT • 20.30

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR • 12 OKT • 20.15

Tjens Matic

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR • 12 OKT • 20.30

Ca\$hca\$h

Marcel Vanhilt

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 13 OKT • 20.15

Niet voor het laatst

Rob De Nijs

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA • 13 OKT • 20.30

On n'oublie rien: les chansons de Brel

Patrick Riguelle

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 13 OKT • 20.00

Cartes Postales

Isolde XL

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

ANIMA ARDENS (25/10)

ET ALORS... EN DAN... VONERS (7/10 & 18/10)

WANT DE ROOS OVERLEEFT (18/10)

BALOJI (5/10)

ZA • 13 OKT • 20.30

Belpop Bonanza Quattro

Jan Delvaux & dj Bobby Ewing
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI • 16 OKT • 20.00

Eline De Munck & Wouter Berlaen

Te Gek?! Open Geest
Grimbergen, Fenikshof,
02 263 03 43

DO • 18 OKT • 20.15

Portland

Aalsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

VR • 19 OKT • 20.30

Love=Music Tour

K's Choice
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 20 OKT • 20.00

The Rythm'n'Blues Boomerang

Misses Big Stuff
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO • 21 OKT • 14.30

Ageless

Paul Michiels
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO • 24 OKT • 20.30

Oleo Quintet

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO • 24 OKT • 20.30

Myths and Heroes

Fairport Convention
Humbeek, Eldorado,
02 263 03 43

DO • 25 OKT • 14.00

Liliane Intiem

Liliane Saint-Pierre
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO • 25 OKT • 20.30

What a wonderful Toots

Melaerts, De Nolf, Castelluci e.a.
Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

DO • 25 OKT • 20.30

Meadows

Clarinet Factory
Ternat, CC De Ploter, 02 582 44 33

VR • 26 OKT • 20.00

An Pierlé Quartet

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

VR • 26 OKT • 20.30

The Skinny Genes

Eva De Roovere & Wim Punk
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 27 OKT • 20.30

Peter Koelewijn & The Rockets

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA • 27 OKT • 20.30

De zoete smaak der zonde

Guido Belcanto musical
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

27 EN 28 OKT • 20.00 EN 17.00

Nooit oorlog 1918-2018 - The Peacemakers

Carmina Kamerkoor
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

KLASSIEK

ZZA • 6 OKT • 20.00

Cran aux oeufs

Wim Mertens
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO • 7 OKT • 11.00

Acapellakoor MissT

aperitiefconcert
Ossel, Sint-Jan-de-Doperkerk,
02 460 73 24

ZO • 7 OKT • 13.30

Abdel Rahman El Bacha

Bach, Chopin en Rachmaninov
Leuven, vertrek: CC De Factorij of CC
Strombeek, 02 307 72 72

ZO • 7 OKT • 11.00

Alfama Quartet

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO • 7 OKT • 11.00

Duo Suleika

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR • 12 OKT • 20.30

Rachmaninov

Vitaly Samoshko
& Liebrecht Van Beckevoort
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR • 19 OKT • 20.30

Vlaams-Brabants Symfonie orkest & Kustacademie Zaventem

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

VR • 19 OKT • 20.00

Keiko Shichijo

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

VR • 19 OKT • 20.30

Sweeter than Roses

Jonathan De Ceuster,
Clint van der Linde
Grimbergen, abdijkerk, 02 263 03 43

ZO • 21 OKT • 15.00

Brussels Sinfonietta

Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Pieterskerk,
02 371 22 62

ZA • 28 OKT • 14.00

Orlando Quintet

Aalsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

JAZZ

DO • 4 OKT • 20.30

Grand Concert

Bram Delooze
Grimbergen, abdijkerk,
02 263 03 43

DO • 25 OKT • 20.15

MikMääk, 20j

Aalsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DO • 25 OKT • 20.30

Perfet Spirit Control

Jef Neve
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

FILM

Jurassic World: Fallen Kingdom

MA • 1 OKT • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO • 10 OKT • 20.30

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DI • 2 OKT • 20.00

The Death of Stalin

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DI • 2 OKT • 20.30

Burning

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Dogman

DI • 2 OKT • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI • 23 OKT • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO • 28 OKT • 20.00

Aalsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Mission Impossible: Fallout

WO • 3 OKT • 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA • 15 OKT • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

The Children Act

ZO • 7 OKT • 20.00

Aalsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI • 16 OKT • 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

MA • 8 OKT • 20.30

Wij

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Hereditary

DI • 9 OKT • 20.00

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ON N'OUBLIE RIEN: LES CHANSONS DE BREL (13/10)

DOGMAN (2/10, 23/10 & 28/10)

DISOBEDIENCE (17/10)

WO • 31 OKT • 20.30

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DI • 9 OKT • 20.30

Isle of Dogs

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DI • 9 OKT • 20.30

3 Faces

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO • 10 OKT • 19.30

Tully

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI • 16 OKT • 20.00

Sweet Country

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DI • 16 OKT • 20.30

The Rider

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

WO • 17 OKT • 20.30

Disobedience

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DO • 18 OKT • 15.00 EN 20.00

Resurrection

nabespreking (20u) met regisseur
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

Tura, hoop doet leven

ZO • 21 OKT • 20.00

MA • 22 OKT • 14.00

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

MA • 29 OKT • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI • 30 OKT • 15.00 EN 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

MA • 22 OKT • 20.30

The man who killed Don Quixote

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI • 23 OKT • 20.30

The Congo Tribunal

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI • 23 OKT • 20.30

Mountain

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

WO • 24 OKT • 20.30

Mamma mia, here we go again

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DO • 25 OKT • 14.30

Vele hemels

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR • 26 OKT • 14.00 EN 20.00

Tueurs

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

DI • 30 OKT • 20.30

Supa Modo

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

TOT 7 OKT

Getuigen in het oog van de storm

Auschwitz in gedachtenis vzw
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

10 OKT TOT 13 JAN

Theodoor Van Loon

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 4 NOV

Dead Poetry

Cindy Wright
Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,
www.kasteelvangaasbeek.be

TOT 22 DEC

My home is where my heart is

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

TOT 6 JAN

Chris Marker

Memories of the Future
Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 20 JAN

Beyond Klimt

Brussel, Bozar,
www.bozar.be

MA • 1 OKT • 15.00

Van West-Bengalen naar Bangladesh

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO • 4 OKT • 20.30

De hond zoals hij is

Chris Dusaucht
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

DI • 23 OKT • 14.00

Bruegel en het landschap

Katrien Lichtert
Dilbeek, kasteel La Motte,
02 466 20 30

WO • 24 OKT • 20.00

De verborgen geschiedenis van mijn vader

Ronny Mosuse
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

DO • 4 OKT • 14.00

Steegjeswandeling

Hoeilaart, parking gemeentehuis,
www.ngz.be

ZO • 14 OKT • 14.00

Hazendalwandeling

Hoeilaart, Bosmuseum,
www.ngz.be

VARIA

WO • 10 OKT • 19.30

Vertelavond De Zevenster

Week van het Nederlands
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

DI • 16 OKT • 20.00

Meezingsessie

Theater van A tot Z
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO • 21 OKT • 10.00

The only way is Up/Cycling

met Arch'educ
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA • 27 OKT • 10.30

Spelen in het Nederlands

thema: Halloween
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Voor meer activiteiten in de Rand,
zie www.uitinderand.be

Het volledige vormingsaanbod
van Arch'educ vind je op
www.archeduc.be

Volg ons ook op

www.facebook.com/RandKrant

en www.randkrant.be

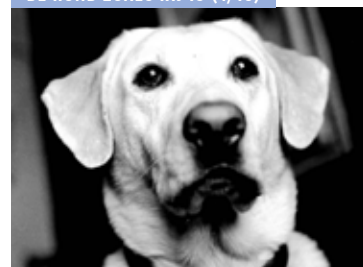
SUPA MODO (30/10)

DEAD POETRY (TOT 4/11)

DE HOND ZOALS HIJ IS (4/10)

MOOIESTE PLEK IN IRAN

Mijn geboorteprovincie Lorestan.

LEKKERNIJ UIT IRAN

Fesenjan (kip met walnoten en granaatappelsaus).

MOOIESTE HERINNERING

Wandelingen in de bossen aan de zee in de provincie Gilan.

Vrijheid boven alles

In 2012 kwam Masoumeh Doustarian samen met haar man en twee zonen in België aan. 'Vluchten uit Iran was de enige optie. We willen in vrijheid leven, niet in angst.'

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Voor ze in België aankwamen, hebben ze eerst drie jaar in Turkije geleefd. Tot ze het bericht kregen dat ze er niet langer mochten blijven en aan Iran uitgeleverd zouden worden. 'Mijn schoonbroer, die al in België verbleef, heeft er toen voor gezorgd dat we via legale weg naar België konden.'

ZWARE HERINNERINGEN

Doustarian heeft de vraag hoe ze in België belandde al honderden keren beantwoord; toch valt het haar nog steeds moeilijk om over hun tocht te vertellen. Het brengt intense gevoelens van angst en wanhoop naar boven. 'Er zijn beelden die ik nooit zal vergeten, bijvoorbeeld toen ons bootje kapseisde in de Egeïsche zee. Met 27 mensen waren we op weg van Turkije naar Griekenland. Het was donker. We hadden geen gps, alleen wat roeispanen en de raad dat we in

de richting van het licht moesten varen. Toen ons bootje het begaf, zijn we met onze zwemvesten in het water terechtgekomen. Zo'n vijf uur hebben we in het water rond gedobberd, spartelend om niet onder te gaan en aan de verlichte overkant te geraken. Toen we er uiteindelijk – helemaal doorweekt – aankwamen, stelden we vast dat ons bootje van de route was afgeweken en we niet in Europa waren aangekomen maar opnieuw in Turkije. Onze ontgoocheling was groot.'

IN VRIJHEID LEVEN

Ze vertelt hoe zij en haar gezin drie jaar in Turkije leefden, maar uiteindelijk ook daar moesten vluchten omdat ze anders aan het Iraanse regime uitgeleverd zouden worden. Wat haar het meest geraakt heeft tijdens die periode is de opmerking van een marktkramer bij wie ze appels wilde kopen en die

FR

LA LIBERTÉ AVANT TOUT

Masoumeh Doustarian est arrivée en Belgique avec son mari et ses deux fils en 2012. 'Fuir l'Iran était l'unique option car nous voulions vivre en liberté et pas dans la peur.' Ils ont ressenti beaucoup d'angoisse et de désespoir durant leur émigration. 'Il y a des images que je n'oublierai jamais. Par exemple, lorsque notre petite embarcation a chaviré en Mer Egée et que nous avons passé près de cinq heures dans l'eau, avant de finalement toucher terre et de constater que nous n'étions pas arrivés en Europe, mais en Turquie.' Ils n'ont pas fui pour des raisons économiques. 'Nous voulions retrouver notre liberté. Il y a beaucoup d'interdits en Iran. Certainement à l'égard des femmes. On ne peut pas se vêtir comme on veut et il faut suivre aveuglément toutes sortes de règles absurdes. Nous sommes des êtres humains. Nous avons le droit de décider nous-mêmes comment s'habiller et comment organiser sa vie.'

haar koudweg antwoordde dat hij aan vluchtelingen niets verkocht. Het is een ervaring die haar vandaag nog steeds tekent.

Het verhaal van Doustarian wordt regelmatig onderbroken door klanten die een saffraanthee of koffie komen drinken in haar zaak. 'Eigenlijk ben ik van opleiding verpleegster, maar omdat mijn diploma in België (nog) niet erkend is, ben ik in Vilvoorde een koffiebar gestart. Ik doe het graag. Het geeft me de kans voor mensen te zorgen. Of ik mijn baan en mijn land mis? Ja, natuurlijk, maar dat we hier in vrijheid kunnen leven en niet gemuilkorfd worden, maakt veel goed.'

DOORGAAN

In hun thuisland hadden ze geen financiële problemen, ze behoorden tot de middenklasse. Een beter economisch leven was dus niet hun drijfveer om de oversteek naar Europa te wagen. 'Wij wilden onze vrijheid terug. In Iran is er veel verboden. Zeker voor vrouwen. Je mag je niet kleden zoals je wil en je moet blindelings allerlei absurde regels volgen. We zijn toch geen robots? We zijn mensen en dat betekent dat we het recht hebben om zelf te beslissen hoe we ons kleden en hoe we ons leven invullen. Trouwens, al die verboden creëren alleen maar meer onveiligheid. Hoe meer je iets verbiedt, hoe aantrekkelijker het wordt om het te doen.' Zelfbeschikking, daar is Doustarian heel gevoelig voor, precies omdat ze weet wat het betekent als het je ontnomen wordt. 'Het leven heeft me geleerd dat je vrijheid niet op een gouden plateau geserveerd krijgt. Je moet er je nek voor durven uitsteken. Hoe moeilijk het ook kan zijn om je vrijheid terug te winnen, je mag nooit opgeven. Blijven hopen en er blijven voor gaan, dat is wat wij tijdens onze moeilijkste momenten hebben gedaan. Het heeft ons rechtgehouden.'